

aħseb u ara DISCUSSION GUIDE

mcyn
malta catholic youth network

**JUSTICE AND PEACE
COMMISSION**

INTRODUZZJONI

Aħseb u Ara huwa podcast imtella' mill-Malta Catholic Youth Network u l-Kummissjoni Ġustizzja u Paċi. Dan il-proġett huwa frott kollaborazzjoni li bdiet fl-2021 u li wasslet għar-riċerka Youth Engagement Study , li saret fl-istess sena.¹

L-għan ta' dawn il-podcasts kien li niddiskutu temi mit-Tagħlim Soċjali tal-Knisja. Filwaqt li hemm element ta' informazzjoni f'kull episodju, xtaqna li dawn it-temi jiġu diskussi f'ambjent ta' konverżazzjoni relevanti għaż-żgħażagħ. Għalhekk, f'kull episodju (minbarra l-ewwel u l-aħħar wieħed) ż-żewġ mistednin kienu żgħażagħ stess li qasmu magħna l-esperjenzi tagħhom.

Din ir-riżorsa toffri gwida għal diskussjoni dwar xi temi msemmija fil-podcast. Il-podcast ittratta tmien temi partikolari:

1. Il-Polarizzazzjoni tad-Diskors
2. Il-Prinċipji tat-Tagħlim Soċjali tal-Knisja
3. L-Ambjent
4. Il-Missjoni tal-Knisja
5. Il-Familja
6. L-Ekonomija
7. Ix-Xogħol
8. Il-Paċi

¹<https://discern.mt/research/youthstudy2021/>

KIF TUŻA DAN IL-KTEJJEB WAQT LAQGĦA

KIF TUŻA DAN IL-KTEJJEB WAQT LAQGĦA

Ma' kull tema ġew abbinati:

Tliet jew erba' filmati qosra, fejn ma' kull filmat għandkom issibu:

- Kwotazzjoni mit-Tagħlim tal-Knisja jew diskorsi rilevanti.
- Xi mistoqsijiet biex jassistu d-diskussjoni.
- Suggeriment għal-Lectio Divina relatata.
- Riżorsi u informazzjoni supplimentari.

M'hemmx għalfejn tuża din ir-riżorsa bħala gwida fissa għal serje speċifika ta' laqgħat. Tista' tagħżel tema jew tnejn mingħajr ordni partikolari skont il-bżonn tal-grupp tiegħek.

Meta tkun għażilt it-tema għall-grupp tiegħek, qabel il-laqgħa:

1. Ara l-filmati qosra (3.1, 3.2, 3.3, jew 3.4) marbutin mal-ambjent u għażel wieħed jew tnejn li l-iktar huwa/huma rilevanti għall-grupp tiegħek. *Kull filmat huwa maqsum f'kapitli biex jgħinek tfittex aħjar.*
2. Ipprepara għal-laqgħa billi tagħmel referenza għar-riżorsi supplimentari li hejjejna għal kull tema.

Waqt il-laqgħa:

1. Ibda b'mument ta' talb marbut mat-tema.
2. Araw flimkien il-filmat qasir, segwit mill-kwotazzjoni mit-Tagħlim Soċjali tal-Knisja.
3. Halli ftit mumenti ta' skiet.
4. Uża l-mistoqsijiet fil-ktejjeb jew oħrajn biex jassistu d-diskussjoni.
5. Agħlaq il-laqgħa bil-Lectio Divina marbuta mat-tema magħżula jew b'mument ta' talb ieħor.

Nissuggerixxu li ma' kull diskussjoni tistaqsu wkoll:

'X'nista' nagħmel jien biex ingib bidla pożittiva, imdawwla mit-Tagħlim tal-Knisja, fis-soċjetà?'

L-iskop ta' dan il-proġett mhuwiex biss li nieqfu biex inħarsu lejn id-dinja ta' madwarna u naħsbu dwarha, imma li niskopru kif aħna bħala Nsara nistgħu nkunu l-melħ tas-soċjetà.

SEGWI IL-PODCAST:

FUQ YOUTUBE:

FUQ SPOTIFY:

WERREJ

1. ID-DISKORS	1
1.1 DJALOGU	2
1.2 UMILTÀ	4
1.3 NISIMĠHU	6
1.4 TAHT L-ISTESS SEMA	8
LECTIO DIVINA	10
RIZORSI SUPPLIMENTARI	11
2. IL-PRINĊIPJI TAT-TGĦALIM SOĊJALI TAL-KNISJA	13
2.1 IT- TGĦALIM SOĊJALI TAL-KNISJA	14
2.2 DINJITÀ	16
2.3 SOLIDARJETÀ	18
LECTIO DIVINA	20
RIZORSI SUPPLIMENTARI	21
3. L-AMBJENT	23
3.1 DISTAKK	24
3.2 RELAZZJONI	26
3.3 SILENZJU	28
3.4 LIMITI TAL- IMĦABBA	30
LECTIO DIVINA	32
RIZORSI SUPPLIMENTARI	34
4. IL-MISSJONI TAL-KNISJA	35
4.1 IL-KNISJA	36
4.2 OBBLIGATORJA?	38
4.3 SKUMDITÀ	40
4.4 VIĊINANZA	42
LECTIO DIVINA	44
RIZORSI SUPPLIMENTARI	46

5. IL-FAMILJA	47
5.1 DEĊIŻJONIJIET	48
5.2 FAMILJA PERFETTA?	50
LECTIO DIVINA	52
RIŻORSI SUPPLIMENTARI	53
6. L-EKONOMIJA	55
6.1 KONNESSJONIJIET	56
6.2 IS-SEMPLIĊITÀ	58
6.3 RELAZZJONIJIET	60
LECTIO DIVINA	62
RIŻORSI SUPPLIMENTARI	64
7. IX-XOGĦOL	65
7.1 TFITTXIJA	66
7.2 PAGA ĠUSTA	68
7.3 XBIEHA T'ALLA	70
LECTIO DIVINA	72
RIŻORSI SUPPLIMENTARI	73
8.IL-PAĊI	75
8.1 KONVERŻJONI	76
8.2 POLITIKA	78
8.3 IL-LOGĠIKA TAL-PAĊI	80
LECTIO DIVINA	82
RIŻORSI SUPPLIMENTARI	83
APPENDIĊI	84

1. ID-DISKORS

F'dan l-episodju nitkellmu dwar il-polarizzazzjoni fid-diskors, għalfejn tigrì, u kif qed tikber. Tissemma l-importanza tal-laqqgħa mal-“ieħor”, kemm dak li naqblu miegħu imma anke dak li ma naqblux miegħu. X'nistgħu nagħmlu biex id-djalogu tagħna jgħib għaqda u mhux iktar firda?

1.1 DJALOGU

“Id-dinja m’għandhiex bżonn ta’ kliem fieragħ, iżda ta’ xhieda konvinti, nies li joħolqu l-paċi, miftuħin għad-djalogu, mingħajr ma jeskludu jew jimmanipulaw. Fil-fatt, ma jistax ikun hemm paċi vera jekk ma jkunx hemm djalogu konvint bejn irġiel u nisa li jfittxu l-verità, verità li tmur ’l hemm mill-fatt li jeżistu ideoloġiji u opinjonijiet differenti minn tagħhom.

Il-paċi ‘għandha tinbena l-ħin kollu’. Hija mixja li nagħmlu flimkien waqt li nfittxu dejjem il-ġid komuni u b’impenn li nżommu l-wegħda li nirrispettaw dan id-dritt. Meta nisimgħu lil xulxin, insiru wkoll nafu iktar lil xulxin u tikber l-istima ta’ bejnietna, sakemm fil-wiċċ tal-għadu nibdew saħansitra naraw il-wiċċ ta’ ħuna.” (Messagġ tal-Papa Frangisku għall-Jum Dinji tal-Paċi, 2020)

RIFLESSJONI

Mill-esperjenzi tiegħek, taħseb li d-djalogu huwa faċli?

F'liema sitwazzjonijiet tiltaqa' ma' ċertu diffikultajiet?

X'firdiet tara fis-soċjetà tagħna?

Fil-ħajja tiegħek, hemm xi ħadd li f'għajnejk jaħdem biex igħid il-paċi? X'tammira fih/fiha?

1.2 UMILTÀ

“Jekk hu minnu li mingħajr umiltà ma nistgħux niltaqqgħu m’Alla, u ma nistgħux nagħmlu esperjenza tas-salvazzjoni, daqstant ieħor mingħajr umiltà ma nistgħux niltaqqgħu lanqas mal-proxxmu, ma’ ħutna li qed jgħixu biswitna. [...] L-umiltà biss tista’ tqegħidna fil-kundizzjoni t-tajba biex nistgħu niltaqqgħu u nisimgħu, biex niddjalogaw u niddixxernu, biex nitolbu flimkien, kif qalilna l-Kardinal Dekan.

Jekk kull wieħed jibqa’ magħluq fil-konvinzjonijiet tiegħu, fil-ħajja tiegħu, fil-qoxra ta’ kif iħoss u jaħseb hu, diffiċli jagħmel wisa’ għal dik l-esperjenza tal-Ispirtu li, kif jgħid l-Appostlu, hi marbuta mal-konvinzjoni li aħna lkoll ulied ‘Alla wieħed u Missier ta’ kulħadd, li hu fuq kulħadd, b’kulħadd, u f’kulħadd’ (Efes. 4:6).” (Diskors tal-Papa Frangisku lill-membri tal-Kulleġġ Kardinalizju u tal-Kurja Rumana, 2021)

RIFLESSJONI

Kif tiddeskrivih l-isfond tiegħek (minn fejn int, fejn mort skola, x'tip ta' ħajja tgħixu d-dar, x'inhu t-twemmin li trabbejt fih, eċċ.)?

Taħseb li dan l-isfond jaffettwa l-mod kif taħseb u tgħix? Tista' tagħti eżempju?

L-umiltà kif tipprattikaha? Xi tfisser li tkun umli fl-inkontru ma' xi ħadd?

1.3 NISIMGĦU

“Li noqogħdu bilqiegħda u nagħtu widen għall-ieħor, ħaġa li hi karatteristika tal-laqqgħa bejn il-bnedmin, hu mudell għal atteġġjament li jilqa’, ta’ min jegħleb in-narċisizmu u jkun lest jilqa’ lill-ieħor, jagħtih attenzjoni, jagħmillu l-wisa’ fiċ-ċirku tiegħu. Madankollu, ‘id-dinja tal-lum fil-parti l-kbira hi dinja truxa [...]. Xi drabi fil-ħeffa tad-dinja moderna, il-ferneżija ma tħalliniex nisimgħu tajjeb dak li qed tgħid il-persuna l-oħra.

U meta jkun wasal f’nofs id-diskors tiegħu, diġà ninterrompuh u rridu nwieġbuh meta għadu ma waqafx jitkellem. Ma nistgħux nitilfu l-ħila tas-smiġħ’. San Frangisk t’Assisi ‘ta widen għal leħen Alla, ta widen għal leħen il-fqir, ta widen għal leħen il-marid, ta widen għal leħen in-natura. U dan kollu bidlu wkoll fi stil ta’ ħajja. Nittama li ż-żerriegħa ta’ San Frangisk tikber f’tant qlub.” (Fratelli Tutti; 48)

RIFLESSJONI

Inti ssib lil min jisimgħek? X'inh i-esperjenza tiegħek ta' meta l-persuna li tkun qed tisingħek ma taqbilx miegħek (forsi fil-grupp taż-żgħażagħ stess)?

Taqbel li l-ħajja tiegħu l-kulur meta titkellem ma' u tisma' lil nies li ma taqbilx magħhom? Għala? (Biex tgħinek tirrispondi dil-mistoqsija, aħseb dwar kif tħossok int meta xi ħadd li ma jaqbilx miegħek jagħtik widen b'rispett)

1.4 TAHT L-ISTESS SEMA

“Aħna lkoll ngħixu taħt l-istess sema. Illum hu ż-żmien it-tajjeb biex nimxu flimkien. Ma nħallux għal għada jew għall-ġejjieni, jekk jasal; illum hu ż-żmien tajjeb biex nimxu flimkien: kull min jemmen u l-bnedmin kollha ta’ rieda tajba, flimkien. Huwa l-jum propizju biex nieħdu b’idejn xulxin, biex niċċelebraw l-għaqda ta’ bejnietna fid-diversità – għaqda, mhux uniformità; għaqda fid-diversità – biex lill-komunità u lis-soċjetà li ngħixu fihom ngħidulhom li ż-żmien tal-fratellanza wasal. Ilkoll flimkien, għax huwa fundamentali li nkunu solidali ma’ xulxin.

Għaldaqstant, illum, intenni, mhux żmien l-indifferenza; jew aħna aħwa, inkella jiġġarraf kollox. U din mhix espressjoni sempliciment letterarja u tragika, le, hija l-verità! Jew aħwa nkella kollox jiġġarraf, narawh isir fil-gwerer żgħar, f’dit-tielet gwerra dinjija miġġielda bil-biċċa, kif jinqerdu l-popli, kif it-tfal m’għandhomx x’jieklu, kif tonqos l-edukazzjoni [...]. Hija qerda. Jew aħna aħwa, inkella jiġġarraf kollox.” (Messagġ tal-Papa Frangisku għall-Jum Internazzjonali tal-Fratellanza Umana, 2022)

RIFLESSJONI

“Jew aħna aħwa, inkella jiġġarraf kollox.” Taqbel ma’ dan? F’liema sferi tal-ħajja taħseb li tapplika din l-idea?

Xi jżommna milli naħdmu flimkien?

X’taħseb li hu l-iktar valur importanti biex nimxu ‘l quddiem bħala aħwa?

LECTIO DIVINA

Luqa 19:1-9

Ġesù daħal Ġeriko u kien għaddej mit-triq. Mela jkun hemm raġel, jismu Żakkew; dan kien wieħed mill-kapijiet tal-pubblikani, u kien għani. Kellu xewqa li jara min kien Ġesù, imma ma setax minħabba l-folla, billi kien raġel qasir. Għalhekk mar jìgri 'l quddiem u xxabbat ma' siġra tat-tin selvaġġ, għax minn dik in-naħa kien se jgħaddi. Ġesù, kif wasal hemm, ħares 'il fuq u qallu: "Żakkew, isa, inzel minn hemm, għax illum jeħtieġli noqgħod għandek."

Dak niżel bla telf ta' żmien, u kollu ferħan laqgħu għandu. In-nies, meta rawh, lkoll bdew igemgmu bejniethom u jgħidu li għand wieħed midneb daħal jistrieħ. Imma Żakkew, wieqaf, qal lill-Mulej: "Ara, Mulej, nofs ġidi se nagħtih lill-foqra, u jekk jien qarraqt b'xi ħadd inroddlu għal erba' darbiet iżjed." Qallu Ġesù: "F'din id-dar illum daħlet is-salvazzjoni, għax dan ir-raġel ukoll huwa bin Abraham. Għax Bin il-bniedem ġie jfittex u jsalva l-mitluf."

RIZORSI SUPPLIMENTARI

Youth Engagement Study

Do you really need to post that?

Media should foster a culture
of encounter

Why social media preys on negativity

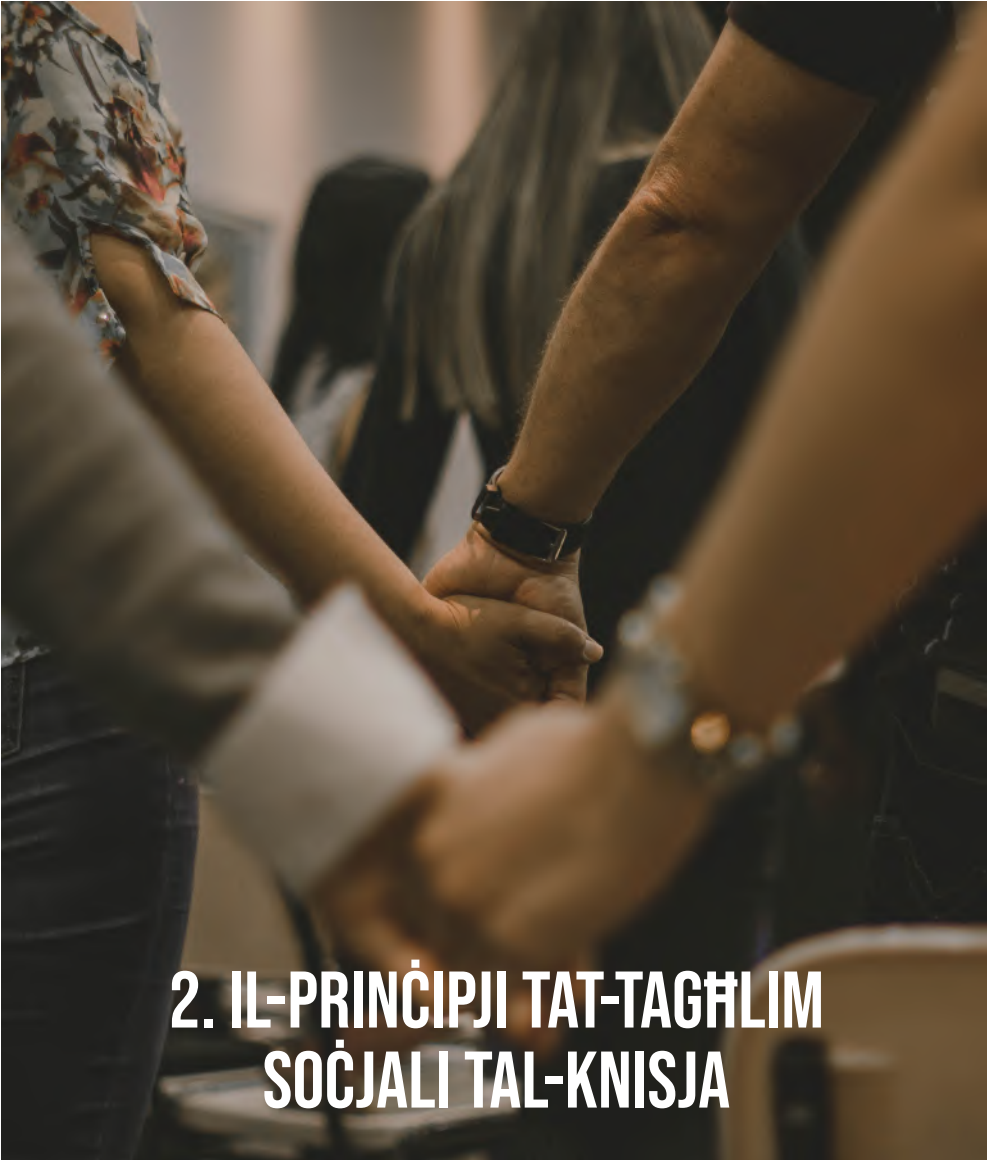
Are we really so polarised?

How I'm overcoming judginess in a divided
world

NOTI:

[illegible]

2. IL-PRINĊIPJI TAT-TAGĦLIM SOĊJALI TAL-KNISJA

Dan l-episodju jintroduċi f'iktar dettall it-Tagħlim Soċjali tal-Knisja. Jissemmwew is-seba' prinċipji ewlenin tat-Tagħlim, filwaqt li tiġi enfasizzata b'mod partikolari d-dinjità tal-bniedem. Niddiskutu wkoll x'inhuma l-konsegwenzi meta dawn il-prinċipji ma nħarsuhomx.

2.1 IT-TAGĦLIM SOĊJALI TAL-KNISJA

“It-Tagħlim Soċjali tal-Knisja m’għandux it-tweġibiet kollha, immagħanduxi prinċipjil itul dan il-vjaġġ jistgħu jgħinu biex jikkonkretizzaw it-tweġibiet, prinċipji utli kemm għall-Insara kif ukoll għal dawk mhux Insara [...] Insibu prinċipji bħall-għażla preferenzjali għall-foqra, id-destinazzjoni universal tal-ġid tal-art, is-solidarjetà, is-sussidjarjetà, il-partecipazzjoni, u l-ġid komuni.

Dawn huma kollha modi kif il-Bxara t-Tajba tal-Vanġelu tieħu forma konkreta fuq livell soċjali u kulturali. U jiddispjaċini meta xi membri tal-Knisja jiddejq meta nsemmu dawn il-linji gwida li jappartjenu għat-tradizzjoni sħiħa tal-Knisja. Imma l-Papa m’għandux jieqaf isemmi dan it-tagħlim, anke jekk ħafna drabi jdejjaq lin-nies, għax dak li hemm f’riskju mhuwiex il-Papa, imma l-Vanġelu.” (Messaġġ tal-Papa Franġisku fl-okkażjoni tal-laqgħa dinjija tal-Movimenti Popolari, 2021)

RIFLESSJONI

Ġieli smajt bit-Tagħlim Soċjali tal-Knisja? Jekk iva,
fejn iltqajt miegħu?

Taħseb li hu relevanti li l-Knisja jkollha tagħlim dwar
il-ħajja fis-soċjetà? Għalfejn?

2.2 DINJITÀ

“Biex nistgħu naqsmu ħajjitna man-nies u ningħataw b’għenerożità, għandna bżonn nagħrfu wkoll li kull persuna jixirqilha l-attenzjon tagħna. Mhux min ħabba d-dehra fiżika tagħha, il-ħiliet tagħha, il-lingwaġġ tagħha, il-mentalità tagħha, jew is-sodisfazzjon li tista’ toffrilna, imma għax hi opra t’Alla, ħlejqa tiegħu. Hu ħalaqha xbieha tiegħu, u hi tirrifletti xi ħaġa mill-glorja tiegħu. Kull bniedem hu oġġett tal-ħlewwa bla tarf tal-Mulej, u Hu nnifsu jgħammar f’ħajtu.

Għal dik il-persuna, Ġesù Kristu xerred id-demm prezzjuż tiegħu fuq is-salib. Lil hemm minn kull dehra, kull persuna hi immensament qaddisa u timmerita l-imħabba u l-attenzjoni tagħna. Għalhekk, jekk jirnexxili ngħin imqar persuna waħda tgħix aħjar, dan hu diġà biżżejjed biex jiġġustifika d-don ta’ ħajti. Kemm hi ħaġa sabiħa li nkunu l-poplu fidil t’Alla. U naslu għall-milja meta nfarrku l-ħitan u nħallu qalbna timtela b’uċuħ u b’ismijiet!” (Evangelii Gaudium; 274)

RIFLESSJONI

Fil-fehma tiegħek, minn xiex jiġi l-valur tal-bniedem?

Temmen li inti għandek din id-dinjità?

Faċli tagħrafha din id-dinjità f'ħaddieħor? Għaliex?
X'inhuma l-konsegwenzi ta' meta ma nirrispettawx
din id-dinjità?

2.3 SOLIDARJETÀ

“Ejjew noħorgu, noħorgu biex noffru lil kulħadd il-ħajja ta’ Ġesù Kristu. Intenni hawn għall-Knisja kollha dak li spiss għidt lis-sacerdoti u l-lajċi ta’ Buenos Aires: nippreferi Knisja miġruħa, feruta, u maħmuġa għax toħroġ fit-toroq, milli Knisja marida bl-għeluq u bil-kumdità taċ-ċertezzi li magħhom hi ggranfata. Ma rridx Knisja moħħha li hi fiċ-ċentru u tispiċċa magħluqa f’taħbila ta’ ossessjonijiet u proċeduri.

Jekk hemm xi ħaġa li bir-raġun kollu għandha tinkwetana u tħassibna fil-kuxjenza tagħna hi li tant minn ħutna qed jgħixu mingħajr il-qawwa, id-dawl, u l-faraġ tal-ħbiberija ma’ Ġesù Kristu, mingħajr komunità ta’ fidi li tilqagħhom għandha, mingħajr ebda xefaq ta’ sens u ta’ ħajja. Iktar milli l-biża’ li niżbaljaw, nittama li dak li jħarrikna jkun il-biża’ li ningħalqu fl-istrutturi li jagħtuna protezzjoni falza, fin-normi li jibdluna fi mħallfin bla ħniena, fid-drawwiet li fihom inħossuna trankwilli, waqt li hemm barra hemm folla kbira mġewħa u Ġesù li qed itennilna bla heda: ‘Agħtuhom intom x’jieklu’ (Mk. 6:37).” (Evangelii Gaudium; 49)

RIFLESSJONI

Taqbel li bħala Nsara aħna għandna r-responsabbiltà li nħarsu l-ġid ta' dawk ta' madwarna? Għaliex?

Fiex issarraġ din ir-responsabbiltà lejn il-ġid komuni?

F'liema aspetti ta' ħajtek taħseb li tgħix sew il-prinċipju tas-solidarjetà?

F'liema aspetti taħseb li tista' tgħixu aħjar?

LECTIO DIVINA

Salm 8

[S:8:1] Għall-mexxej tal-kor. [S:8:6] Ftit inqas mill-
Fuq "Il-Gittit". Salm ta' David. allat għamiltu, bis-
sebħ u l-ġmiel żejjintu,

[S:8:2] Mulej, Sid tagħna,
kemm hu kbir ismek fl-art [S:8:7] qegħedtu fuq
kollha! Int qegħedt is-sebħ l-għemejjel kollha ta' idejk!
tiegħek 'il fuq mis-smewwiet. Kollox taħt riglejh qegħedtl:

[S:8:3] Int, li s-sebħ tiegħek [S:8:8] in-nagħaġ u l-baqar
jgħannih fomm it-tfal u t-trabi kollha, sa l-bhejjem tax-xagħri;

tal-ħalib; int, li bnejt sur kontra [S:8:9] l-għasafar ta' l-ajru
l-għedewwa, biex iġġib fix-xejn u l-ħut tal-baħar, dak
l-għadu u 'l min iqum kontrik. kollu li jterraq fil-baħar.

[S:8:4] Nħares lejn is-smewwiet,
għemil subgħajk, il-qamar u [S:8:10] Mulej, Sid tagħna,
l-kwiekeb li int qegħedt fihom! kemm hu kbir ismek fl-art kollha!

[S:8:5] X'inhu l-bniedem
biex tiftakar fih, bin il-
bniedem, biex taħseb fih?

RIZORSI SUPPLIMENTARI

Seven themes of Catholic Social teaching

Catholic 101: Catholic Social Teaching

Catholic Social Teaching Resources (inc. video series)

Catholic Social Teaching in action

A Lived Faith – The Dignity of the Person

DoCat (refer to additional materials)

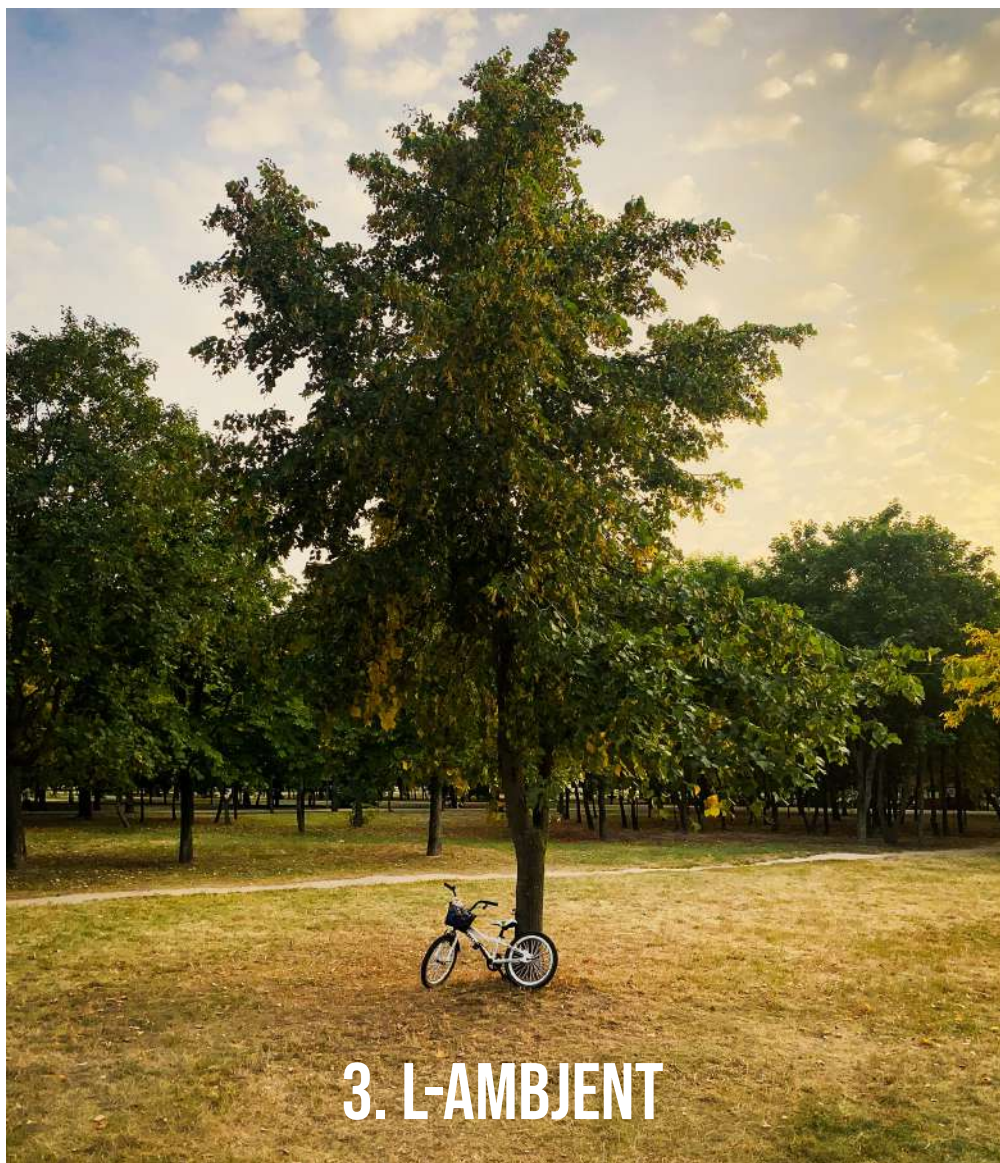
RIZORSI SUPPLIMENTARI

Seven Catholic social teaching
principles

Catholic Social Teaching Session
by Focus

3. L-AMBJENT

F'dan l-episodju nitkellmu dwar l-ambjent u fuq x'għandha tkun ir-relazzjoni tagħna mal-ambjent ta' madwarna. Niddiskutu għalfejn naraw distakk bejn il-kliem u l-fatti u x'relevanza għandha l-fidi tagħna fuq il-mod ta' kif nieħdu ksieb l-ambjent.

3.1 DISTAKK

“Ngħidu aħna, il-bidliet fil-klima jwasslu għal migrazzjonijiet ta’ annimali u pjanti li mhux dejjem jafu jadattaw ruħhom, u dan min-naħa tiegħu hu ta’ theddida għar-riżorsi produttivi tal-iżjed foqra, li wkoll iħossuhom obbligati jemigraw b’incertezza kbira dwar il-futur ta’ ħajjithom u ta’ wliedhom.

Hi traġika ż-żieda ta’ immigranti li jaħarbu l-faqar dejjem jikber miġjub mit-taħsir ambjentali, li lanqas jiġu rikonoxxuti bħala refuġjati fil-konvenzjonijiet internazzjonali u jkollhom iġorru l-piż ta’ ħajjithom imwarrba mingħajr ebda tip ta’ ħarsien legali.

B’xorti ħażina, hemm indifferenza ġenerali quddiem dawn it-traġedji, li sal-ġurnata tal-lum għadhom qed iseħħu f’bosta rkejjen tad-dinja. In-nuqqas ta’ reazzjonijiet quddiem dawn il-ġrajjet traġiċi ta’ ħutna hu sinjal ta’ kemm tlifna dak is-sens ta’ responsabbiltà għal min hu bħalna, li fuqu suppost tinbena kull soċjetà ċivili.” (Laudato Si’; 25)

RIFLESSJONI

Taħseb li hemm distakk bejn il-kliem u l-fatti? Fejn tarah? Għalfejn taħseb li hemm dan id-distakk?

Taffettwak lilek it-tibdil fil-klima? Jekk iva, kif?

Jekk le, tista' taħseb f'modi kif taffettwa lil nies oħra?

Dawn l-effetti li semmejt iqanqlu xi emozzjonijiet fik (e.g. ta' rabja, dispjaċir, jew indifferenza)? Għalfejn?

3.2 RELAZZJONI

“Ir-reazzjoni tiegħu [San Frangisk t’Assisi] kienet bil-wisq iżjed minn apprezzament intellettwali jew xi kejl ekonomiku, għax għalih kull ħlejqa kienet oħtu, imxierka miegħu bi rbit ta’ mħabba. Għalhekk hu kien iħossu msejjaħ jiehū ħsieb ta’ kulma jeżisti [...] Jekk nersqu lejn in-natura u l-ambjent mingħajr qalb miftuħa għall-istagħgib u b’sens ta’ meraviglia, jekk ma nibqgħux nitkellmu bil-lingwaġġ tal-aħwa u tal-ġmiel fir-relazzjoni tagħna mad-dinja, l-atteggjamenti tagħna jsiru ta’ wieħed li jrid jaħkem, tal-konsumatur, jew ta’ xi ħadd li sempliċiment jisfrutta r-rizorsi naturali u mhux kapaċi jrażżan l-interessi immedjati tiegħu.

Għall-kuntrarju, jekk aħna nħossuna intimament magħquda ma’ dak kollu li jeżisti, ir-rażan u l-għożża jnixxu minna b’mod spontanju. Il-faqar u l-awsterità ta’ San Frangisk makin axxetiżmu minn barrabiss, imma xi ħaġa iktar fil-fond; hu ma riedx jagħmel mir-realtà sempliċi oġġett ta’ użu jew ta’ ħakma.” (Laudato Si’; 11)

RIFLESSJONI

Tara xebh bejn ir-relazzjonijiet tiegħek man-nies ta' madwarek u r-relazzjoni li għandek man-natura?

Għandek xi tip ta' relazzjoni mal-ambjent? Kif tiddekriviha?

Kif tista' ttejjeb l-andament tiegħek mal-ambjent?

3.3 SILENZJU

“Is-skiet huwa l-lingwa t’Alla.” (San Ġwann tas-Salib)

“Dan in-nuqqas ta’ kuntatt fiżiku u ta’ laqgħa, kultant sforz anke tal-frammentazzjoni tal-bliet tagħna, iwassalna biex insikktu l-kuxjenza u ninjoraw parti mir-realtà billi nagħmlu analiżi parzjali. Dan xi kultant jgħaddiha tajjeb ma’ tip ta’ retorika ‘ħadra’. Imma llum ma nistgħux ma nagħrfux li attitudni tassew ekoloġika trid dejjem issir iżjed attitudni soċjali, li għandha ddaħħal id-diskors dwar il-ġustizzja fid-diskussjonijiet dwar l-ambjent, biex nistgħu nagħtu widen kemm għall-karba tal-art u kemm għall-karba tal-foqra.” (Laudato Si’; 49)

RIFLESSJONI

X'taħseb li hu l-effett tal-istorbju fuqna bħala soċjetà? X'm'aħniex nisimgħu minħabba dan l-istorbju?

Is-silenzu għalik xi jfisser? Fejn tesperjenzah? Kif tħossok meta tkun fis-silenzju?

3.4 LIMITI TAL-IMĦABBA

“L-armonija bejn il-Ħallieq, il-bniedem, u l-ħolqien kollu sfat meqruda meta aħna ppretendejna li stajna nieħdu post Alla, u ma ridniex nagħrfu li aħna ħlejjaq limitati. Dan il-fatt bengel ukoll in-natura tal-mandat li naħkmu l-art (ara Ġen. 1:28) u naħdmuha u nħarsuha (ara Ġen. 2:15). Bħala riżultat, ir-relazzjoni li fil-bidu kienet armonija bejn il-bniedem u n-natura nbidlet f’kunflitt (ara Ġen. 3:17-19).

Għalhekk għandha tifsira hekk għolja l-interpretazzjoni li l-armonija li San Frangisk t’Assisi kien jgħix mal-ħlejjaq kollha hi fejqan minn dan it-tifrik [...] ‘Il bogħod sew minn dak il-mudell, illum id-dnub jidher bil-qawwa qerrieda kollha tiegħu fil-gwerer, fid-diversi xejriet ta’ vjolenza u deni, fit-tkasbir tal-iżjed dgħajfa, fl-attakki kontra n-natura.” (Laudato Si’; 66)

RIFLESSJONI

Inti għandek “personal space bubble” (kif imsemmija fil-filmat)? Kif tiddeskriviha?

X'inhuma l-limitazzjonijiet tad-dinja ta' madwarna?

Taħseb li l-imħabba timponi ċertu limiti? (Aħseb ftit f'xi hadd li tħobb ... hemm xi ħaġa li ma tikkunsidrax tagħmel minħabba l-imħabba li għandek lejn il-persuna?)

Tħossok komdu b'dawn il-limiti?

LECTIO DIVINA

Ġenesi 2:4-20

Dan hu nisel is-sema u l-art fil-ħolqien tagħhom. Il-bniedem fl-Għeden. Meta Alla ħalaq l-art u s-sema; meta kien għad ma hemm ebda xitla tar-raba' fuq l-art; meta ebda ħaxix tar-raba' ma kien għadu nibet - għax il-Mulej Alla kien għadu ma bagħatx xita fuq l-art, u bniedem ma kienx hemm biex jaħdem l-art, minkejja l-ilma tiela' mill-art li sata' jsaqqi l-wiċċ kollu ta' l-art - il-Mulej Alla sawwar il-bniedem mit-trabta' l-art u nefaħlu fi mnifsejh nifs il-ħajja, u l-bniedem sar ħlejqa ħajja.

U l-Mulej Alla ħawwel ġnien fl-Għeden, in-naħa tal-lvant, u qiegħed hemm il-bniedem li kien sawwar. U l-Mulej Alla nibbet mill-art is-siġar kollha li jpaxxu l-għajn u bnina għall-ikel; u s-siġra tal-ħajja f'nofs il-ġnien u s-siġra ta' tagħrif it-tajjeb u l-ħażin.

U kien hemm xmara ħierġa mill-Għeden u ssaqqi l-ġnien; u minn hemm kienet tinqasam f'erbat irjus. L-ewwel waħda kien jisimha Pison, hi li ddur ma' l-art kollha ta' Ħawila, fejn hemm id-deheb - u d-deheb ta' din l-art hu sabiħ, u hemm ukoll gomma tfuħ u ħaġar ta' l-oniċi U t-tieni kien jisimha Gihon, li ddur ma' l-art kollha ta' Kus. U t-tielet kien jisimha Tigri, li kienet tgħaddi n-naħa tal-lvant ta' l-Assirja; u r-raba' xmara kienet l-Ewfrat

U l-Mulej Alla ħa lill-bniedem u qiegħdu fil-ġnien ta' l-Għeden biex jaħdmu u jħarsu. U l-Mulej Alla ordna lill-bniedem u qallu: "Mis-siġar kollha tal-ġnientista' tiekol, imma mis-siġra ta' tagħrif it-tajjeb u l-ħażin, la tikolx minnha, għax dak in-nhar li tiekol minnha żgur li tmut."

U l-Mulej Alla qal: "M'hux sewwa li l-bniedem jibqa' waħdu. Ħa nagħmillu għajjnuna tgħodd għalih." U l-Mulej Alla sawwar mill-art annimali selvaġġi u t-tajr kollu ta' l-ajru, u ġiebhom quddiem il-bniedem biex jara xi jsemmihom; u skond ma jkun il-bniedem semma lil kull ħliqa ħajja, dak ikun isimha.

U l-bniedem ta isem lil kull bħima u 'l kull tajra ta' l-ajru, u 'l kull annimal selvaġġ; imma għall-bniedem ma nstabat ebda għajjnuna tgħodd għalih.

Psalm 139:10

882

- 10 Even there Your hand will ¹lead me, And Your right hand will lay hold of me.
- 11 If I say, "Surely the ²darkness will overwhelm me, And the light around me will be night,"
- 12 Even the ³darkness is not dark ⁴to You, And the night is as bright as the day. ⁵Darkness and light are alike to You.
- 13 For You ⁶formed my ⁷inward parts; You ⁸wove me in my mother's womb.
- 14 And I will give thanks to You, for ⁹I am fearfully and wonderfully made; ¹⁰Wonderful are Your works, And my soul knows it very well.
- 15 My ¹¹frame was not hidden from You, When I was made in secret, And skillfully wrought in the ¹²depths of the earth;
- 16 Your ¹³eyes have seen my unformed substance; And in ¹⁴Your book were all written The ¹⁵days that were ordained ¹⁶for me, When as yet there was not one of them.
- 17 How precious also are Your ¹⁸thoughts to me, O God! How vast is the sum of them!
- 18 If I should count them, they would

- 10 ¹Ps 23:2, 3
- 11 ²Lit. "bracing; some commentators read cover" Job 22:13
- 12 ³Lit. from ⁴Job 34:22; Dan 2:22 ⁵1 John 1:5
- 13 ⁶Lit. "kidneys" ⁷Ps 119:73; 16
- 14 ⁸44:24 ⁹Job 10:11
- 15 ¹⁰Some ancient versions read You are fearfully wonderful ¹¹Ps 40:5
- 16 ¹²Lit. bones were ¹³Job 10:8-10; Eccl 11:5 ¹⁴Ps 63:9
- 17 ¹⁵Job 10:8-10; Eccl 11:5 ¹⁶Ps 56:8; Job 14:5
- 18 ¹⁷Ps 40:5; 92:5
- 19 ¹⁸Ps 40:5 ¹⁹Ps 3:5

- 19 O that You would ¹slay the wicked, O God; ²Depart from me, therefore, ³men of bloodshed.
- 20 For they ⁴speak ⁵against You wickedly, And Your enemies ⁶take Your name in vain.
- 21 Do I not ⁷hate those who hate You, O LORD? And do I not ⁸loathe those who rise up against You?
- 22 I hate them with the utmost hatred; They have become my enemies.
- 23 ¹Search me, O God, and know my heart; ²Try me and know my anxious thoughts;
- 24 And see if there be any ³hurtful way in me, And ⁴lead me in the ⁵everlasting way.

Psalm 140

For the choir director. A Psalm of David.

- 1 ¹Rescue me, O LORD, from evil men; Preserve me from ²violent men
- 2 Who ³devise evil things in their hearts; They ⁴continually stir up wars.

- 3 They ¹speak serpent's poison
- 4 ²Keep me from the wicked; Preserve me from the violent
- 5 The proud and conceited; They have wayside
- 6 I ³said to the supplier of God's salvation
- 7 O ⁴God, do not gratify the wicked; Do not prosper the violent
- 8 ⁵As for the meek, they will

RIZORSI SUPPLIMENTARI

How a decade has impacted Malta's environment

How climate change impacts Malta

What is climate change? A really simple guide

Bible verses to help you care for our planet

Waste not, want not. Catholic Social Teaching and reducing food waste

Laudato Si' Action Platform

Nagħtu widen leħen iċ-ċittadin

4. IL-MISSJONI TAL- KNISJA

F'dan l-episodju nitkellmu dwar il-Knisja u l-missjoni tagħha marbuta mat-Tagħlim Soċjali tal-Knisja. Naraw ukoll kif dan it-Tagħlim isib l-għeruq tiegħu fil-Bibbja stess u llum il-ġurnata jieħu forma konkreta f'diversi inizjattivi li jpoġġu lill-imwarrbin fiċ-ċentru tal-ħidma tal-Knisja f'Malta.

4.1 IL-KNISJA

“Il-Knisja, hi u tissieħeb fil-ferħ u fit-tamiet tal-bnedmin, fl-ansjetajiet u fis-swied il-qalb tagħhom, tieqaf ma’ kull bniedem ta’ kull post u ta’ kull żmien, biex twassallu l-Bxara t-Tajba tas-Saltna t’Alla, li ġiet f’Ġesù Kristu u baqgħet dejjem preżenti fostna. Il-Knisja hija s-sagrament tal-imħabba t’Alla fost il-bnedmin u fid-dinja, u għalhekk hija s-sinjal ta’ dik it-tama meraviljuża li tispira u ssostni kull impriża ġenwina u kull impenn għall-ħelsien u l-mixi ‘l quddiem tal-umanità.

Il-Knisja hija preżenti fost il-bnedmin bħala t-tinda tal-laqqgħa m’Alla, ‘il-post fejn Alla jgħammar fost il-bnedmin’ (ara Apk. 21:3), u għalhekk il-bniedem ma jinsabx waħdu, mitluf jew qalbu maqtugħa fil-ħidma tiegħu biex jagħmel lid-dinja iktar umana.” (Kompjendju tad-Duttrina Soċjali tal-Knisja; 60)

RIFLESSJONI

Xi tfisser il-Knisja għalik?

B'liema mod il-komunità tgħinek jew tfixklek fir-
relazzjoni tiegħek m'Alla?

Kif jirnexxilek taqsam dak li rċevejt mingħand Alla fi
ħdan il-Knisja mal-oħrajn?

4.2 OBBLIGATORJA?

“L-għażla preferenzjali għall-fqar hija l-għażla jew sura speċjali ta’ dak li għandu jiġi l-ewwel fl-eżerċizzju tal-imħabba Nisranija, kif tixhed it-tradizzjoni tal-Knisja. Hi ħaġa li tolqot lil kull Nisrani huwa u jfittex li jkun jixbah lil Kristu f’ħajtu. Tolqot ukoll id-dmirijiet li għandna fis-soċjetà, u għalhekk tolqot l-imġiba kollha ta’ ħajjitna, u tolqot ukoll id-deċiżjonijiet li nistgħu nieħdu dwar il-propjetà u l-użu tal-ġid tad-dinja.

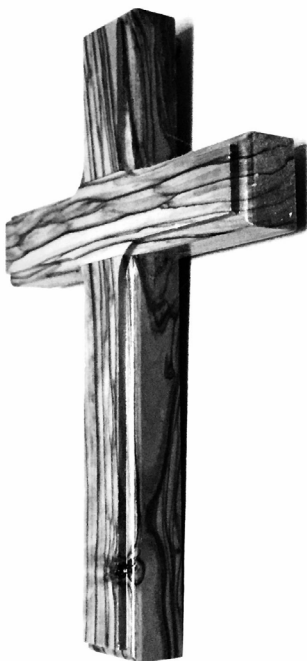
Barra minn hekk, illum, meta l-kwistjoni soċjali ħadet dimensjoni dinjija, din l-imħabba ta’ preferenza għall-fqar, u d-deċiżjonijiet li tispira fina, ma jistgħux ma jħaddnux in-numru kbir ta’ nies imġewħa, ta’ min hu fil-bżonn, ta’ dawk li jinsabu bla dar, ta’ dawk mingħajr kura medika, u, fuq kollox, ta’ dawk li m’għandhomx tama ta’ futur aħjar. Ma jistax ikun li nibqgħu ma nkunux nafu b’dawn il-fatti; jekk ninjorawhom inkunu b’hall-‘għani’ tal-parabbola, li għamel tabirruħu li ma jafx bil-fqajjar Lazzru li kien jinsab mixħut quddiem il-bieb ta’ daru.” (Sollicitudo Rei Socialis; 42)

RIFLESSJONI

Kif tifhimha l-espressjoni “għażla preferenzjali għall-fqar”?

Min huma l-fqar illum? Ġieli tiltaqa’ magħhom?

Taħseb li fuq livell individwali u bħala Knisja qed nagħtu biżżejjed kas lill-għajta tal-fqar?

4.3 SKUMDITÀ

“Il-foqra huma prezzjużi f’għajnejn Alla għax ma jirkellmex bil-lingwa tal-jien; ma jieqfux fuq riglejhom waħedhom, bil-qawwa tagħhom, imma għandhom bżonn ta’ min jaqbdilhom idejhom. Ifakkruna li l-Vanġelu hekk għandna ngħixuh, bħala tallaba mixħutin f’riglejn Alla. Il-preżenza tal-foqra teħodna lura fil-klima tal-Vanġelu, fejn huma hienja l-foqra fl-ispirtu (ara Mt. 5: 3).

Allura, flok jagħtuna fastidju meta nisimgħuhom iħabbtu fuq il-bibien tagħna, nistgħu nilqgħu l-karba tagħhom għall-għajnuna bħala sejha biex noħorġu mill-jien tagħna, biex nilqgħuhom bl-istess ħarsa ta’ mħabba li Alla għandu fuqhom.” (Omelija tal-Papa Franġisku fl-okkażjoni tal-Jum Dinji tal-Foqra, 2019)

RIFLESSJONI

Ġieli ħassejtek skomdu meta ltqajt mal-foqra?
X'kienet ir-reazzjoni tiegħek?

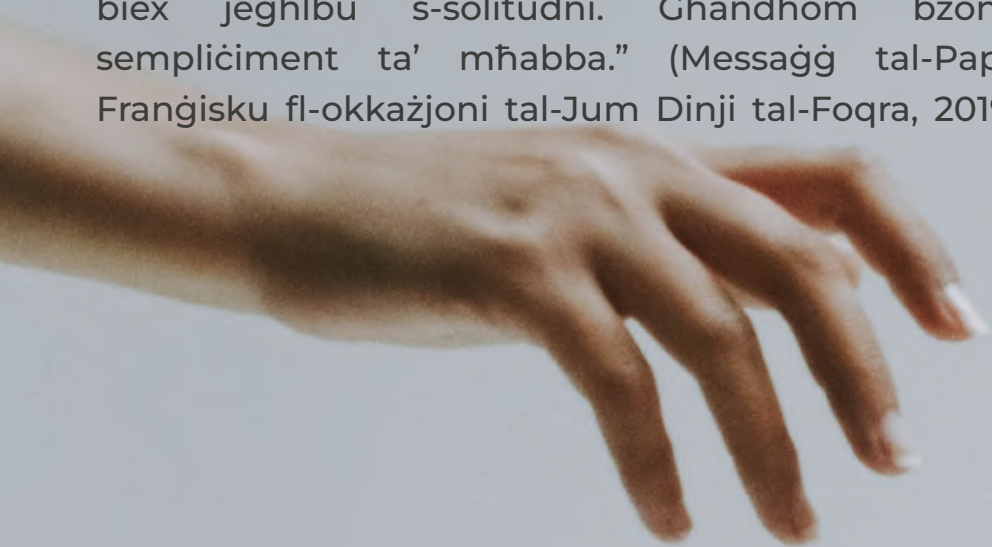
Taħseb li bħala soċjetà – u forsi anke bħala Knisja –
għandna t-tendenza li nwarbu l-fqar biex nevitaw
l-iskumdità?

B'liema mod nistgħu ngħinu lil xulxin biex, flok
naħarbu quddiem il-vulnerabbiltà, nagħżlu li
nħobbu b'fedeltà?

4.4 VIĊINANZA

“Il-foqra qabelxejn għandhom bżonn t’Alla, ta’ mħabbtu murija minn persuni qaddisa li jgħixu qrib tagħhom, li fis-semplicità ta’ ħajjithom jesprimu u juru l-qawwa tal-imħabba Nisranija. Alla jinqeda b’tant toroq u bi strumenti bla għadd biex jilħaq il-qalb tal-persuni. Bla dubju, il-foqra jersqu lejna anke għax qed inqassmulhom l-ikel, imma dak li tassew għandhom bżonn imur lil hemm mill-platt sħun jew il-panina li nistgħu noffrulhom. Il-foqra għandhom bżonn ta’ dirgħajna biex inqajmuhom, ta’ qlubna biex iħossu mill-ġdid is-sħana tal-imħabba, tal-preżenza tagħna biex jegħlbu s-solitudni. Għandhom bżonn sempliciment ta’ mħabba.” (Messagġ tal-Papa Franġisku fl-okkażjoni tal-Jum Dinji tal-Foqra, 2019)

RIFLESSJONI

X'taħseb li huma l-bżonnijiet tal-fqar f'Malta?

U x'inhu dak li inti tista' toffri?

X'taħseb li hu l-iktar diffiċli? Li tagħti donazzjoni
darba kultant, jew li tqatta' nofs siegħa tkellem lil xi
ħadd li ma tantx tafu imma li hu/hi bil-għatx għall-
kumpanija?

LECTIO DIVINA

Luqa 16:19-31

F'dak iż-żmien, Ġesu qalilhom din il-parabbola: “Mela kien hemm raġel għani, jilbes il-porpra u għażel mill-ifjen; l-hena tiegħu kien li kuljum jagħmel ikla mill-aħjar. U wieħed fqir jismu Lazzru, li kellu ġismu ġerħa waħda, kien imur jinxtehet f'hejn il-bieb ta' daru, bix-xewqa li jixba' b'dak li jaqa' mill-mejda ta' l-għani. Sa l-klieb kienu jmorru jilagħqu l-ġrieħi tiegħu.

Ġara li l-fqir miet, u l-aṅġli ħaduh fi ħdan Abraham. Mbagħad miet ukoll l-għani, u difnuh. Dan, kif sab ruħu fi tbatijiet ħorox f'Art l-Imwiet, rafa' ħarstu, u mill-bogħod lemaħ lil Abraham, b'Lazzru fi ħdanu. U għolla leħnu u qallu, ‘Missier Abraham, ikollok ħniena minni u ibgħat lil Lazzru jbill tarf sebgħu fl-ilma ħa jtaffili n-nixfa li għandi fi lsieni, għax qiegħed ninħaqar wisq f' dan in-nar.’

PSALM 22:14

458

14 I am poured out like water,
and all my bones are out of joint;
my heart is like wax,
it is melted within my breast;
15 my strength is dried up like a gourd,
and my tongue sticks to my jaws;
you lay me in the dust of death.
16 For dogs encompass me,
a company of evildoers encircles me;
they have pierced my hands and feet—
17 I can count all my bones—
they stare and gloat over me;
18 they divide my garment among them,
and for my clothing they cast lots.
19 But you, O Lord, do not be far off!
O you my help, come quickly to my aid!
20 Deliver my soul from the sword,
my precious life from the power of the dog;
21 Save me from the mouth of the lion!
You have rescued me from the horns of the wild oxen!
22 I will tell of your name to my brothers,

before him shall praise all who go
certain to the dust,
every one who could not keep
himself alive.
23 Praise my Lord, O Lord,
it shall be told of the Lord to the
coming generation;
24 they shall come and proclaim his
righteousness to a people yet
unknown,
that he has done it.
The Lord Is My Shepherd
25 A Psalm of David.
The Lord is my shepherd, I shall
not want.
2 He makes me lie down in green
pastures.
3 He leads me beside still waters.
4 He restores my soul.
5 He leads me in paths of righteousness
for his name's sake.
6 Even though I walk through the valley
of the shadow of death,
I will fear no evil,
for you are with me;

to all poster blessing from the Lord
and righteousness from the God of
his salvation.
25 who is the generation of those who
seek him,
who seek the face of the God of
Jacob.
26 Lift up your heads, O gates!
and be lifted up, O ancient doors,
for the King of glory may come in.
27 Who is the King of glory?
The Lord, strong and mighty,
the Lord, mighty in battle.
28 Lift up your heads, O gates!
and lift them up, O ancient doors,
for the King of glory may come in.
29 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
30 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
31 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
32 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
33 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
34 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
35 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
36 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
37 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
38 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
39 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
40 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
41 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
42 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
43 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
44 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
45 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
46 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
47 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
48 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
49 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
50 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
51 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
52 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
53 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
54 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
55 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
56 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
57 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
58 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
59 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
60 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
61 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
62 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
63 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
64 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
65 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
66 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
67 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
68 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
69 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
70 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
71 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
72 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
73 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
74 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
75 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
76 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
77 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
78 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
79 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
80 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
81 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
82 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
83 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
84 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
85 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
86 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
87 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
88 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
89 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
90 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
91 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
92 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
93 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
94 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
95 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
96 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
97 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
98 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
99 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
100 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
101 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
102 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
103 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
104 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
105 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
106 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
107 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
108 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
109 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
110 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
111 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
112 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
113 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
114 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
115 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
116 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
117 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
118 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
119 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
120 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
121 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
122 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
123 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
124 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
125 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
126 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
127 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
128 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
129 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
130 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
131 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
132 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
133 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
134 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
135 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
136 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
137 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
138 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
139 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
140 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
141 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
142 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
143 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
144 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
145 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
146 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
147 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
148 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
149 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
150 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
151 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
152 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
153 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
154 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
155 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
156 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
157 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
158 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
159 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
160 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
161 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
162 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
163 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
164 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
165 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
166 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
167 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
168 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
169 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
170 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
171 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
172 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
173 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
174 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
175 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
176 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
177 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
178 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
179 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
180 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
181 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
182 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
183 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
184 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
185 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
186 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
187 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
188 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
189 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
190 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
191 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
192 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
193 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
194 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
195 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
196 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
197 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
198 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
199 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.
200 Who is the King of glory?
The Lord of hosts.

459

PSALM 26:7

7 For your name's sake, O Lord,
pardon my guilt, for it is great.
8 Who is the man who fears the Lord?
His soul will be as firm as the rock,
and he should choose
his dwelling in the land of the living,
and his offspring shall inherit the land.
9 The friendship of the Lord is for those
who fear him,
and he makes known to them his
covenant.
10 My eyes are ever toward the Lord,
for he will pluck my foot out of the
net.
11 Turn to me and be gracious to me,
for I am lonely and afflicted.
12 The troubles of my heart are enlarged,
bring me out of my distresses.
13 Consider my affliction and my trouble,
and forgive all my sins.
14 Consider how many are my foes,
and with what violent hatred they
hate me.

‘Ibni,’ qallu Abraham, ‘ftakar li t-tajjeb tiegħek irċevejtu f’ħajtek; hekk ukoll Lazzru, il-ħażin irċevieh f’ħajtu. Imma issa hu hawnhekk qiegħed jitfarraġ, waqt li inti qiegħed tbatì. Barra minn dan, hemm vojt bla qjies bejnkum u bejnna, biex min ikun irid jaqsam minn hawn għal għandkom majkunx jista’, u anqas majgħaddu minn hemm għal għandna.’ Qallu l-għani, ‘Mela nitolbok, missier, ibagħtu f’dar missieri, għax għandi ħames aħwa, ħalli jagħmlilhom twissija kif imiss, li ma jmorrux huma wkoll jigu f’dan il-post ta’ tbatijiet ħorox!’

Qallu Abraham, ‘Għandhom lil Mosè u l-Profeti; jisimgħu lilhom.’ ‘Le, missier Abraham,’ qallu dak, ‘imma jekk imur għandhom xi ħadd mill-imwiet, jindmu.’ Iżda wieġbu Abraham, ‘Jekk ma jisimgħux lil Mosè u l-Profeti, anqas jekk iqum xi ħadd mill-imwiet ma jemmu.’”

RIŻORSI SUPPLIMENTARI

Poverty in Malta

Biblical roots of Catholic Social Teaching

Persuni li jfittxu l-ażil ibatu mill-faqar u
l-eskluzjoni mill-mument li jaslu Malta

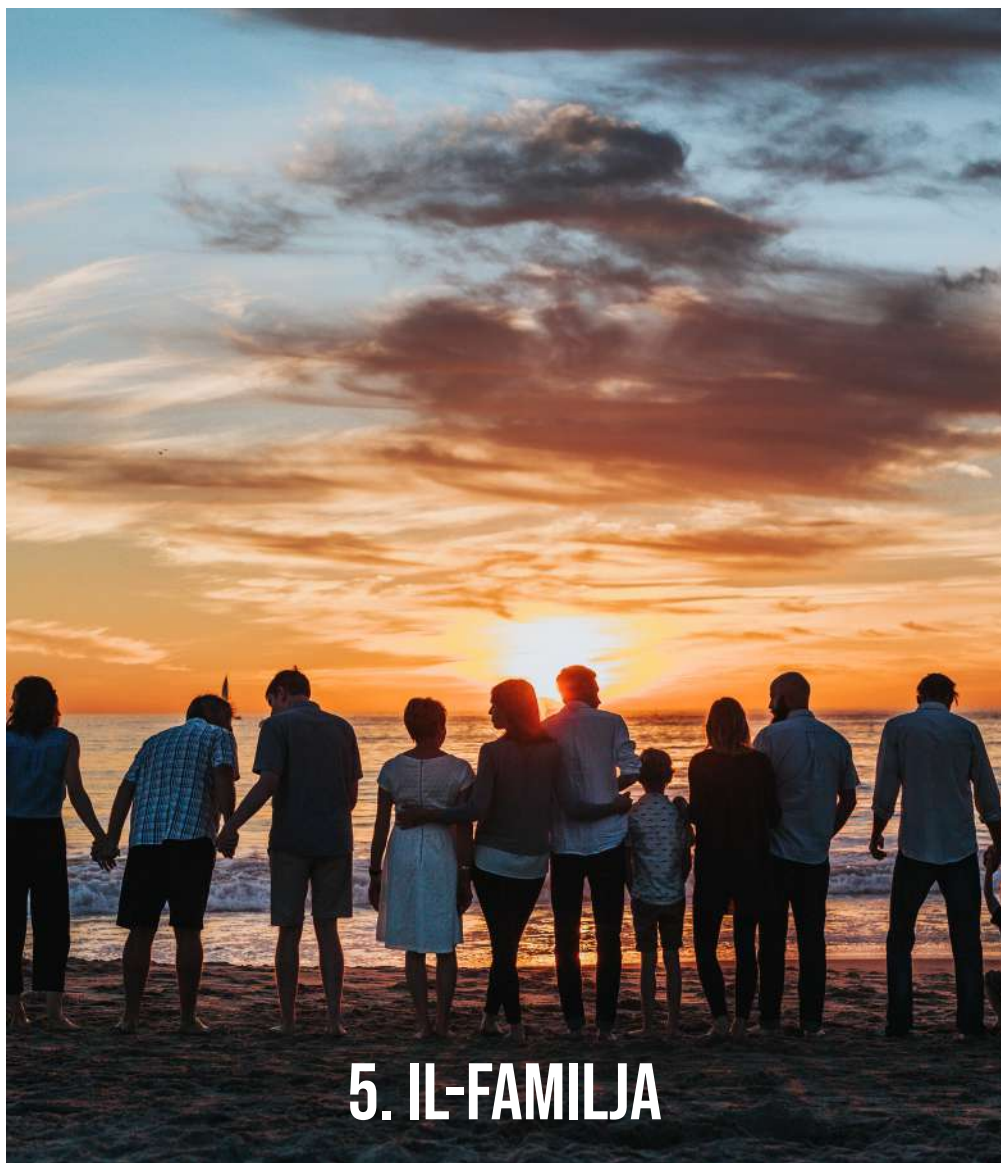
Roots of Catholic Social Teaching found in
Old Testament Prophets

Direttorju: Segretarjat għad-Djkonija

Knisja li xxandar u taqdi

5. IL-FAMILJA

F'dan l-episodju nitkellmu ma' koppja żagħżugħa dwar il-ħajja tagħhom bħala familja. Fost it-temi diskussi nitkellmu dwar x'tip ta' deċiżjonijiet tinvolvi l-ħajja familjari, kif tinbidel il-ħajja fil-komunità, u x'inhuma l-isfidi li jiġu iffaċċjati.

5.1 DEĊIŻJONIJIET

“Bil-prudenza nkunu koerenti u realistiċi fid-deċiżjonijiet tagħna, u ma niddejqux nerfgħu r-responsabbiltà tal-konsegwenzi ta’ għemilna [...] Għax il-virtù tal-prudenza hija karatteristika tar-raġuni prattika, u tgħinna niddeċiedu, bil-għaḡal u bil-kuraġġ, dak li għandna nagħmlu; hija virtù li turi lill-virtujiet l-oħra l-qies sa fejn għandhom jaslu.

Il-prudenza turina mhux biss li t-tajjeb għandna nagħmluh, imma wkoll kif għandna nagħmluh. Il-prudenza tesigi li nħaddmu moħħna bħala nies maturi u responsabbli biex nifhmu sewwa l-każ li jkollna quddiemna u nieħdu deċiżjonijiet li jaqblu mar-raġuni u mal-liġi t’Alla.” (Kompjendju tad-Duttrina Soċjali tal-Knisja; 548)

RIFLESSJONI

X'taħseb li huma l-prijoritajiet tal-familja tiegħek?

(Disclaimer) Čaħda: Mhux dejjem naqblu mal-prijoritajiet tal-familji tagħna, u mhux dejjem naraw dawn il-prijoritajiet bħala mmirati għall-ġid komuni tagħna. L-għan ta' din il-mistoqsija mhux li nkunu kritiċi, imma li nirriflettu dwar x'inhuma dawn il-prijoritajiet minn dak li nosservaw. Għandek dritt li ma taqsamx ir-risposta tiegħek għal din il-mistoqsija mal-grupp.

Meta tieħu deċiżjoni, x'prijoritajiet tqiegħed quddiemek?

Taċċetah il-fatt li ċertu deċiżjonijiet iwasslu għal xi tip ta' telfa? Għalfejn?

5.2 FAMILJA PERFETTA?

“Irrodd ħajr lil Alla għax bosta familji, li huma bogħod sew milli jissejġu perfetti, qed jgħixu fl-imħabba, qed iwettqu s-sejġa tagħhom, u qed jibqgħu mexjin 'il quddiem, imqar jekk jaqgħu bosta drabi tul il-mixja. Grazzi għar-riflessjonijiet sinodali, ma baqax sterjotip tal-familja ideali, imma għarafna l-isfida ta' mużajk imsawwar minn tant realtajiet differenti, mimlija ferħ, taħbit, u ħolm.” (Amoris Laetitia; 57)

RIFLESSJONI

Ħadd mhu perfett. Minkejja dan, kultant naħsbu li l-ewwel irridu nilħqu l-perfezzjoni, imbagħad nersqu quddiem Alla. Ġieli esperjenzajt din it-tentazzjoni fir-relazzjoni tiegħek m'Alla?

Kemm hu faċli li tkun onest/onesta quddiem Alla?

Fil-familji u l-komunitajiet tagħna, kemm aħna lesti li nilqgħu lil xulxin 'kif aħna' b'imħabba, ħniena, u paċenzja?

LECTIO DIVINA

Luqa 10:1-12³

Fdak iż-żmien, il-Mulej għażel tnejn u sebgħin oħra u bagħathom tnejn tnejn qablu f'kull belt u post fejn kien se jmur hu. U qalilhom: "Il-ħsad huwa kbir, imma l-ħaddiema ftit. Itolbu mela lil Sid il-ħsad biex jibgħat ħaddiema għall-ħsad tiegħu. Morru! Araw, qiegħed nibgħatkom bħal ħrief qalb l-ilpup.

Teħdux magħkom la but, la ħorġa u lanqas qrieg, u fit-triq issellmu lil ħadd. Fid-dar fejn tidħlu, l-ewwel għidu, 'Is-sliem lil din id-dar.' U jekk fiha jkun hemm min iħobb is-sliem, jistrieħ is-sliem tagħkom fuqu; jekk le, it-tislima tagħkom terġa' lura għandkom.

Ibqgħu għand dik il-familja, u kulu u ixorbu milli jkollhom huma, għax il-ħaddiem ħaqqu ħlasu. Toqogħdux idduru minn familja għal oħra. F'kull belt li fiha tmorru u jilqgħukom, kulu dak li jqegħdulkom quddiemkom; fejjqu l-morda li jkun hemm; u lin-nies għidulhom, 'Is-Saltna ta' Alla waslitilkom.'

Imma l-belt li fiha tidħlu u ma jilqgħukomx, oħorġu fil-pjazez tagħha u għidu, 'Sa t-trab ta' beltkom infarfru minn ma' riglejha, u nħalluh għalikom. Imma kunu afu dan: is-Saltna ta' Alla waslet.' Ngħidilkom li dak il-jum ikun eħfef għal Sodoma milli għal dik il-belt

³Ara t-tielet silta (snippet #3) ta' dan il-programm.

RIZORSI SUPPLIMENTARI

Maltese women earn €12 less for every
€100 earned by men, Eurostat data shows

COVID-19 widens gender inequality in
distribution of unpaid household & caring
responsibilities – study

Catholic social teaching: Family,
community and participation

5 ways Ignatian wisdom can help you
cultivate work/life balance

Why I want my daughter to grow up in a
noisy, chaotic Church

Pope Francis about Breastfeeding in the
Sistine Chapel

[illegible]

6. L-EKONOMIJA

F'dan l-episodju nitkellmu dwar l-ekonomija u r-relevanza tagħha fil-ħajja tan-Nisrani. Jiġi diskuss fejn hemm qbil u fejn hemm diverġenza bejn it-Tagħlim Soċjali tal-Knisja u xi mudelli tal-ekonomija sekulari. Kif tidhol il-fidi fid-deċiżjonijiet ekonomiċi?

6.1 KONNESSJONIJIET

“Fl-Enciklika tiegħi Laudato Si’, enfasizzajt li illum, iktar minn qatt qabel, kollox huwa konness b’mod profond, u li l-ħarsien tal-ambjent ma jistax jiġi ddivorzjat mill-garanzija tal-ġustizzja għall-foqra u mis-sejba ta’ twegġibiet għall-problemi strutturali tal-ekonomija globali.

Irridu nikkoreġu mudelli ta’ żvilupp li ma jistgħux jiggarrantixxu r-rispett għall-ambjent, il-ftuħ għall-ħajja, prijoritizzazzjoni tal-familja, l-ugwaljanza soċjali, id-dinjità tal-ħaddiema, u d-drittijiet tal-ġenerazzjonijiet futuri.

Sfortunatament, f’it semgħu l-appell biex tiġi rikonoxxuta l-urġenza tal-problemi u, iktar minn hekk, biex jiġi stabbilit mudell ekonomiku ġdid, frott ta’ kultura ta’ komunjoni bbażata fuq il-fraternità u l-ugwaljanza.” (Ittra tal-Papa Franġisku fl-okkażjoni tal-inizjattiva Ekonomija Ta’ Franġisku)

RIFLESSJONI

X'tifhem biha inti l-ekonomija?

X'konnessjonijiet tara inti bejn l-ekonomija u sferi oħra tal-ħajja? (Jekk rajt xi filmati oħra mis-serje, ara jekk tqabbilx ma' temi ġa msemija)

6.2 IS-SEMPLICITÀ

“L-ispiritwalità Nisranija tissuggerilna mod ieħor ta’ kif nifhmu l-kwalità tal-ħajja, u tħeggeġ għal stil ta’ ħajja profetiku u kontemplattiv, li kapaċi jithenna profondament bla ma jkun ossessjonat bil-konsum. Importanti nifhmu tagħlim antik, li nsibuh f’diversi tradizzjonijiet reliġjużi, u anke fil-Bibbja. Qed nitkellem dwar il-konvinzjoni li ‘ż-żejjed ħu n-nieqes’.

Fil-fatt, li noqogħdu l-ħin kollu nfittxu possibilitajiet godda ta’ konsum, jaljena l-qalb u ma jħallihix tapprezza kull ħaġa u kull waqt. Għall-kuntrarju, li nħarsu b’serenità lejn kull realtà, ċkejknà kemm hi ċkejknà, jiftħilna ħafna iżjed possibilitajiet ta’ kif nifhmu u nwettqu lilna nfusna.

L-ispiritwalità Nisranija tipproponilna nikbru fis-sobrjetà u li nsiru iżjed kapaċi nieħdu gost, imqar bil-ftit. Hu ritorn lejn is-semplicità li toffri l-ħajja bla rabtiet ma’ dak li għandna u bla ma noqogħdu nitnikktu minħabba dak li m’għandniex. Dan ifisser li naħarbu d-dinamika tal-ħakma u tas-sempliċi tgeddis tal-pjaċiri.” (Laudato Si’; 222)

RIFLESSJONI

Kif tiddistingwi bejn dak li trid u dak li għandek
bżonn?

X'bidla tista' tagħmel inti f'ħajtek biex tgħix iktar
is-sejħha li “naħarbu d-dinamika tal-ħakma u tas-
sempliċi tgeddis tal-pjaċiri”?

6.3 RELAZZJONIJIET

“Is-sobrjetà, jekk ngħixu b’libertà u għarfien, tista’ teħlisna. Mhix ħajja inqas jew mgħixa b’inqas intensità, imma bil-kontra ta’ dan kollu. Fil-fatt, dawk li kapaċi jiggustaw iżjed u jgħixu aħjar kull mument huma dawk li jieqfu jbillu minn hawn u minn hemm, dejjem ifittxu dak li m’għandhomx, u jduqu xi jfisser tapprezza kull persuna u kull ħaġa, jitgħallmu jiffamiljarizzaw ruħhom mar-realtajiet iktar sempliċi u jafu jgawduhom.

B’dan il-mod iseħħilhom inaqqsu l-ħtigijiet li ma jistgħux jissodisfaw, u ma’ dan tonqos ukoll l-għeja u t-tensjoni żejda. Jista’ jkollok bżonn ta’ ftit affarijiet u tgħix ħafna, fuq kollox meta tkun kapaċi tagħti spazji lil pjaċiri oħra u ssib is-sodisfazzjon tiegħek fil-laqqgħat tal-aħwa, fil-qadi, fit-twettiq għammiel tal-kariżmi, fil-mużika u fl-arti, fil-kuntatt man-natura, fit-talb. Il-kuntentizza titlob minna li nagħrfu nillimitaw ċerti bżonnijiet li jstorduna, u hekk nibqgħu miftuħa għall-għadd ta’ possibilitajiet li toffri l-ħajja.” (Laudato Si’; 223)

RIFLESSJONI

Ġieli kkunsidrajt x'inhi l-backstory ta' xi ħaġa li tkun xtrajt? (Aħseb f'xi ħaġa li xtrajt dal-aħħar ... taf minn fejn ġiet u min kienet fuqha?)

X'tip ta' relazzjoni għandek mal-affarijiet li tixtri u tuża?

LECTIO DIVINA

Luqa 16:1-14

F'dak iż-żmien, Ġesu' qal lid-dixxipli tiegħu: "Kien hemm raġel għani li kellu amministratur, u lil dan xlewh lil sidu li kien qiegħed iberbaqlu ġidu. Għalhekk is-sid sejjaħlu u qallu, 'Dan x'inhu li qiegħed nisma' fuqek? Agħtini kont ta' l-amministrazzjoni tiegħek, għax ma tistax tibqa' iżjed amministratur tiegħi.'

L-amministratur bejnu u bejn ruħu qal, 'Issa x'sejjer nagħmel, ladarba sidi se jneħħini mill-amministrazzjoni? Immur nagħzaq? Ma niflaħx. Nittallab? Nistħi. Naf x'nagħmel, ħalli meta nitwarrab minn fuq din l-amministrazzjoni, nsib lil ħaddieħor li jilqagħni għandu.'

U wieħed wieħed bagħat għal dawk li kellhom jagħtu lil sidu. 'Kemm għandek tagħtih lil sidi?' staqsa lill-ewwel wieħed. 'Mitt barmil żejt,' wiegħbu dak. 'Oħroġ il-karti tiegħek,' qallu l-amministratur, 'oqgħod bilqiegħda malajr u iktib ħamsin.'

Lil ieħor staqsieh, 'U int, kemm għandek tagħti?' 'Mitt xkora qamħ,' wiegħbu. Qallu, 'Oħroġ il-karti tiegħek u iktib tmenin.' U s-sid faħħru lil dak l-amministratur ħażin talli ħadem b'rasu.

Għax ulied din id-dinja jimxu bil-għaqal aktar minn ulied id-dawl ma' min hu tal-qatgħa tagħhom.

U jiena ngħidilkom, agħmlu għalikom infuskom ħbieb ta' qligħ il-ħżunija, ħalli meta jonqoskom, jilqgħukom fl-għerejjexta' dejjem. Min hu fidil f'ħaġa tassew żgħira, hu fidil ukoll fil-ħafna; min hu diżonest f'ħaġa tassew żgħira, hu diżonest ukoll fil-ħafna. Jekk mela ma wrejtux ruħkom fidili fil-qligħ il-ħażin, min sejafdalkom il-ġid veru? U jekk ma wrejtux ruħkom fidili f'dak li hu ta' ħaddieħor, min se jagħtikom dak li hu tagħkom?

Ebda qaddej ma jista' jaqdi żewġ sidien, għax jew ikun jobgħod lil wieħed minnhom u jħobb lill-ieħor, jew jintrabat ma' wieħed u jistmell lill-ieħor. Ma tistgħux taqdu lil Alla u lill-flus."

LEVITICUS 27:13 | 124

will judge its quality as good or bad. Whatever value the priest then sets, that is what it will be. ¹⁰If the owner wishes to redeem⁹ the animal, a fifth must be added to its value.

¹⁰"If anyone dedicates their house as something holy to the LORD, the priest will judge its quality as good or bad. Whatever value the priest then sets, so it will remain. ¹¹If the one who dedicates their house wishes to redeem it,⁸ they must add a fifth to its value, and the house will again become theirs.

¹²"If anyone dedicates to the LORD part of their family land, its value is to be set according to the amount of seed required for it — fifty shekels of silver to a homer⁶ of barley seed. ¹³If they dedicate a field during the Year of Jubilee, the value that has been set remains. ¹⁴But if they dedicate a field after the Jubilee, the priest will determine the value according to the number of years that remain¹ until the next Year of Jubilee, and its set value will be reduced. ¹⁵If the one who dedicates the field wishes to redeem it, they must add a fifth to its value, and the field will again become theirs. ¹⁶If, however, they do not redeem the field, or if they have sold it to someone else, it can never be redeemed. ¹⁷When the field is

27:13 ⁹ver 15;
15 ¹⁰Lev 25:25;
27:15 ¹¹ver 15;
20
27:16 ¹²Lev 25:33;
27:21
¹³Lev 25:10
¹⁴ver 28;
Nu 18:14;
Ezr 4:29;
27:24
¹⁵Lev 25:28

according to the sanctuary shekel,⁹ twenty gerahs⁶ to the shekel.

¹⁴"No one, however, may dedicate the firstborn of an animal, since the firstborn already belongs to the LORD; whether an ox⁸ or a sheep, it is the LORD's. ¹⁵If it is one of the unclean animals,⁵ it may be bought back at its set value, adding a fifth of the value to it. If it is not redeemed, it is to be sold at its set value.

¹⁶"But nothing that a person owns and devotes¹¹ to the LORD — whether a human being or an animal or family land — may be sold or redeemed; everything so devoted is most holy to the LORD.

¹⁷"No person devoted to destruction¹² may be ransomed; they are to be put to death.

¹⁸"A tithe¹³ of everything from the land, whether grain from the soil or fruit from the trees, belongs to the LORD; it is holy to the LORD. ¹⁹Whoever would redeem any of their tithe must add a fifth of the value to it.

²⁰Every tithe of the herd and flock — every tenth animal that passes under the shepherd's rod¹⁴ — will be holy to the LORD. ²¹No one may pick out the good from the bad or make any substitution. ²²If anyone does make a substitution, both the animal and its

27:21 **63**

27:21
Nu 18:16
Nu 34:2

NUMBERS

The Census

1 The LORD spoke to Moses in the tent of meeting¹ in the Desert of Sinai² on the first day of the second month³ of the second year after the Israelites came out of Egypt. He said: ²"Take a census⁴ of the whole Israelite community by their clans and families, listing every man by name, one by one. ³You and Aaron are to count according to their divisions all the men in Israel who are twenty years old or more⁵ and able to serve in the army. ⁴One man from each tribe, each of them the head of his family,¹ is to help you. ⁵These are the names of the men who are to assist you:

from Reuben,⁶ Elizur son of Shedeur;

⁶from Simeon, Shelumiel son of Zurishaddai;

⁷from Judah,⁸ Nahshon son of Amminadab;¹

1:1 ¹Ex 40:32;
2:2 ²Ex 19:1;
3:2 ³Ex 40:17;
1:2 ⁴Ex 30:1;
Nu 26:2;
1:3 ⁵Ex 30:1;
1:4 ⁶ver 16;
1:5 ⁷Ex 18:21;
1:6 ⁸Ex 18:21;
1:7 ⁹Ex 18:21;
1:8 ¹⁰Ex 18:21;
1:9 ¹¹Ex 18:21;
1:10 ¹²Ex 18:21;
1:11 ¹³Ex 18:21;
1:12 ¹⁴Ex 18:21;
1:13 ¹⁵Ex 18:21;
1:14 ¹⁶Ex 18:21;
1:15 ¹⁷Ex 18:21;
1:16 ¹⁸Ex 18:21;
1:17 ¹⁹Ex 18:21;
1:18 ²⁰Ex 18:21;
1:19 ²¹Ex 18:21;
1:20 ²²Ex 18:21;
1:21 ²³Ex 18:21;
1:22 ²⁴Ex 18:21;
1:23 ²⁵Ex 18:21;
1:24 ²⁶Ex 18:21;
1:25 ²⁷Ex 18:21;
1:26 ²⁸Ex 18:21;
1:27 ²⁹Ex 18:21;
1:28 ³⁰Ex 18:21;
1:29 ³¹Ex 18:21;
1:30 ³²Ex 18:21;
1:31 ³³Ex 18:21;
1:32 ³⁴Ex 18:21;
1:33 ³⁵Ex 18:21;
1:34 ³⁶Ex 18:21;
1:35 ³⁷Ex 18:21;
1:36 ³⁸Ex 18:21;
1:37 ³⁹Ex 18:21;
1:38 ⁴⁰Ex 18:21;
1:39 ⁴¹Ex 18:21;
1:40 ⁴²Ex 18:21;
1:41 ⁴³Ex 18:21;
1:42 ⁴⁴Ex 18:21;
1:43 ⁴⁵Ex 18:21;
1:44 ⁴⁶Ex 18:21;
1:45 ⁴⁷Ex 18:21;
1:46 ⁴⁸Ex 18:21;
1:47 ⁴⁹Ex 18:21;
1:48 ⁵⁰Ex 18:21;
1:49 ⁵¹Ex 18:21;
1:50 ⁵²Ex 18:21;
1:51 ⁵³Ex 18:21;
1:52 ⁵⁴Ex 18:21;
1:53 ⁵⁵Ex 18:21;
1:54 ⁵⁶Ex 18:21;
1:55 ⁵⁷Ex 18:21;
1:56 ⁵⁸Ex 18:21;
1:57 ⁵⁹Ex 18:21;
1:58 ⁶⁰Ex 18:21;
1:59 ⁶¹Ex 18:21;
1:60 ⁶²Ex 18:21;
1:61 ⁶³Ex 18:21;
1:62 ⁶⁴Ex 18:21;
1:63 ⁶⁵Ex 18:21;
1:64 ⁶⁶Ex 18:21;
1:65 ⁶⁷Ex 18:21;
1:66 ⁶⁸Ex 18:21;
1:67 ⁶⁹Ex 18:21;
1:68 ⁷⁰Ex 18:21;
1:69 ⁷¹Ex 18:21;
1:70 ⁷²Ex 18:21;
1:71 ⁷³Ex 18:21;
1:72 ⁷⁴Ex 18:21;
1:73 ⁷⁵Ex 18:21;
1:74 ⁷⁶Ex 18:21;
1:75 ⁷⁷Ex 18:21;
1:76 ⁷⁸Ex 18:21;
1:77 ⁷⁹Ex 18:21;
1:78 ⁸⁰Ex 18:21;
1:79 ⁸¹Ex 18:21;
1:80 ⁸²Ex 18:21;
1:81 ⁸³Ex 18:21;
1:82 ⁸⁴Ex 18:21;
1:83 ⁸⁵Ex 18:21;
1:84 ⁸⁶Ex 18:21;
1:85 ⁸⁷Ex 18:21;
1:86 ⁸⁸Ex 18:21;
1:87 ⁸⁹Ex 18:21;
1:88 ⁹⁰Ex 18:21;
1:89 ⁹¹Ex 18:21;
1:90 ⁹²Ex 18:21;
1:91 ⁹³Ex 18:21;
1:92 ⁹⁴Ex 18:21;
1:93 ⁹⁵Ex 18:21;
1:94 ⁹⁶Ex 18:21;
1:95 ⁹⁷Ex 18:21;
1:96 ⁹⁸Ex 18:21;
1:97 ⁹⁹Ex 18:21;
1:98 ¹⁰⁰Ex 18:21;
1:99 ¹⁰¹Ex 18:21;
1:100 ¹⁰²Ex 18:21;
1:101 ¹⁰³Ex 18:21;
1:102 ¹⁰⁴Ex 18:21;
1:103 ¹⁰⁵Ex 18:21;
1:104 ¹⁰⁶Ex 18:21;
1:105 ¹⁰⁷Ex 18:21;
1:106 ¹⁰⁸Ex 18:21;
1:107 ¹⁰⁹Ex 18:21;
1:108 ¹¹⁰Ex 18:21;
1:109 ¹¹¹Ex 18:21;
1:110 ¹¹²Ex 18:21;
1:111 ¹¹³Ex 18:21;
1:112 ¹¹⁴Ex 18:21;
1:113 ¹¹⁵Ex 18:21;
1:114 ¹¹⁶Ex 18:21;
1:115 ¹¹⁷Ex 18:21;
1:116 ¹¹⁸Ex 18:21;
1:117 ¹¹⁹Ex 18:21;
1:118 ¹²⁰Ex 18:21;
1:119 ¹²¹Ex 18:21;
1:120 ¹²²Ex 18:21;
1:121 ¹²³Ex 18:21;
1:122 ¹²⁴Ex 18:21;
1:123 ¹²⁵Ex 18:21;
1:124 ¹²⁶Ex 18:21;
1:125 ¹²⁷Ex 18:21;
1:126 ¹²⁸Ex 18:21;
1:127 ¹²⁹Ex 18:21;
1:128 ¹³⁰Ex 18:21;
1:129 ¹³¹Ex 18:21;
1:130 ¹³²Ex 18:21;
1:131 ¹³³Ex 18:21;
1:132 ¹³⁴Ex 18:21;
1:133 ¹³⁵Ex 18:21;
1:134 ¹³⁶Ex 18:21;
1:135 ¹³⁷Ex 18:21;
1:136 ¹³⁸Ex 18:21;
1:137 ¹³⁹Ex 18:21;
1:138 ¹⁴⁰Ex 18:21;
1:139 ¹⁴¹Ex 18:21;
1:140 ¹⁴²Ex 18:21;
1:141 ¹⁴³Ex 18:21;
1:142 ¹⁴⁴Ex 18:21;
1:143 ¹⁴⁵Ex 18:21;
1:144 ¹⁴⁶Ex 18:21;
1:145 ¹⁴⁷Ex 18:21;
1:146 ¹⁴⁸Ex 18:21;
1:147 ¹⁴⁹Ex 18:21;
1:148 ¹⁵⁰Ex 18:21;
1:149 ¹⁵¹Ex 18:21;
1:150 ¹⁵²Ex 18:21;
1:151 ¹⁵³Ex 18:21;
1:152 ¹⁵⁴Ex 18:21;
1:153 ¹⁵⁵Ex 18:21;
1:154 ¹⁵⁶Ex 18:21;
1:155 ¹⁵⁷Ex 18:21;
1:156 ¹⁵⁸Ex 18:21;
1:157 ¹⁵⁹Ex 18:21;
1:158 ¹⁶⁰Ex 18:21;
1:159 ¹⁶¹Ex 18:21;
1:160 ¹⁶²Ex 18:21;
1:161 ¹⁶³Ex 18:21;
1:162 ¹⁶⁴Ex 18:21;
1:163 ¹⁶⁵Ex 18:21;
1:164 ¹⁶⁶Ex 18:21;
1:165 ¹⁶⁷Ex 18:21;
1:166 ¹⁶⁸Ex 18:21;
1:167 ¹⁶⁹Ex 18:21;
1:168 ¹⁷⁰Ex 18:21;
1:169 ¹⁷¹Ex 18:21;
1:170 ¹⁷²Ex 18:21;
1:171 ¹⁷³Ex 18:21;
1:172 ¹⁷⁴Ex 18:21;
1:173 ¹⁷⁵Ex 18:21;
1:174 ¹⁷⁶Ex 18:21;
1:175 ¹⁷⁷Ex 18:21;
1:176 ¹⁷⁸Ex 18:21;
1:177 ¹⁷⁹Ex 18:21;
1:178 ¹⁸⁰Ex 18:21;
1:179 ¹⁸¹Ex 18:21;
1:180 ¹⁸²Ex 18:21;
1:181 ¹⁸³Ex 18:21;
1:182 ¹⁸⁴Ex 18:21;
1:183 ¹⁸⁵Ex 18:21;
1:184 ¹⁸⁶Ex 18:21;
1:185 ¹⁸⁷Ex 18:21;
1:186 ¹⁸⁸Ex 18:21;
1:187 ¹⁸⁹Ex 18:21;
1:188 ¹⁹⁰Ex 18:21;
1:189 ¹⁹¹Ex 18:21;
1:190 ¹⁹²Ex 18:21;
1:191 ¹⁹³Ex 18:21;
1:192 ¹⁹⁴Ex 18:21;
1:193 ¹⁹⁵Ex 18:21;
1:194 ¹⁹⁶Ex 18:21;
1:195 ¹⁹⁷Ex 18:21;
1:196 ¹⁹⁸Ex 18:21;
1:197 ¹⁹⁹Ex 18:21;
1:198 ²⁰⁰Ex 18:21;
1:199 ²⁰¹Ex 18:21;
1:200 ²⁰²Ex 18:21;
1:201 ²⁰³Ex 18:21;
1:202 ²⁰⁴Ex 18:21;
1:203 ²⁰⁵Ex 18:21;
1:204 ²⁰⁶Ex 18:21;
1:205 ²⁰⁷Ex 18:21;
1:206 ²⁰⁸Ex 18:21;
1:207 ²⁰⁹Ex 18:21;
1:208 ²¹⁰Ex 18:21;
1:209 ²¹¹Ex 18:21;
1:210 ²¹²Ex 18:21;
1:211 ²¹³Ex 18:21;
1:212 ²¹⁴Ex 18:21;
1:213 ²¹⁵Ex 18:21;
1:214 ²¹⁶Ex 18:21;
1:215 ²¹⁷Ex 18:21;
1:216 ²¹⁸Ex 18:21;
1:217 ²¹⁹Ex 18:21;
1:218 ²²⁰Ex 18:21;
1:219 ²²¹Ex 18:21;
1:220 ²²²Ex 18:21;
1:221 ²²³Ex 18:21;
1:222 ²²⁴Ex 18:21;
1:223 ²²⁵Ex 18:21;
1:224 ²²⁶Ex 18:21;
1:225 ²²⁷Ex 18:21;
1:226 ²²⁸Ex 18:21;
1:227 ²²⁹Ex 18:21;
1:228 ²³⁰Ex 18:21;
1:229 ²³¹Ex 18:21;
1:230 ²³²Ex 18:21;
1:231 ²³³Ex 18:21;
1:232 ²³⁴Ex 18:21;
1:233 ²³⁵Ex 18:21;
1:234 ²³⁶Ex 18:21;
1:235 ²³⁷Ex 18:21;
1:236 ²³⁸Ex 18:21;
1:237 ²³⁹Ex 18:21;
1:238 ²⁴⁰Ex 18:21;
1:239 ²⁴¹Ex 18:21;
1:240 ²⁴²Ex 18:21;
1:241 ²⁴³Ex 18:21;
1:242 ²⁴⁴Ex 18:21;
1:243 ²⁴⁵Ex 18:21;
1:244 ²⁴⁶Ex 18:21;
1:245 ²⁴⁷Ex 18:21;
1:246 ²⁴⁸Ex 18:21;
1:247 ²⁴⁹Ex 18:21;
1:248 ²⁵⁰Ex 18:21;
1:249 ²⁵¹Ex 18:21;
1:250 ²⁵²Ex 18:21;
1:251 ²⁵³Ex 18:21;
1:252 ²⁵⁴Ex 18:21;
1:253 ²⁵⁵Ex 18:21;
1:254 ²⁵⁶Ex 18:21;
1:255 ²⁵⁷Ex 18:21;
1:256 ²⁵⁸Ex 18:21;
1:257 ²⁵⁹Ex 18:21;
1:258 ²⁶⁰Ex 18:21;
1:259 ²⁶¹Ex 18:21;
1:260 ²⁶²Ex 18:21;
1:261 ²⁶³Ex 18:21;
1:262 ²⁶⁴Ex 18:21;
1:263 ²⁶⁵Ex 18:21;
1:264 ²⁶⁶Ex 18:21;
1:265 ²⁶⁷Ex 18:21;
1:266 ²⁶⁸Ex 18:21;
1:267 ²⁶⁹Ex 18:21;
1:268 ²⁷⁰Ex 18:21;
1:269 ²⁷¹Ex 18:21;
1:270 ²⁷²Ex 18:21;
1:271 ²⁷³Ex 18:21;
1:272 ²⁷⁴Ex 18:21;
1:273 ²⁷⁵Ex 18:21;
1:274 ²⁷⁶Ex 18:21;
1:275 ²⁷⁷Ex 18:21;
1:276 ²⁷⁸Ex 18:21;
1:277 ²⁷⁹Ex 18:21;
1:278 ²⁸⁰Ex 18:21;
1:279 ²⁸¹Ex 18:21;
1:280 ²⁸²Ex 18:21;
1:281 ²⁸³Ex 18:21;
1:282 ²⁸⁴Ex 18:21;
1:283 ²⁸⁵Ex 18:21;
1:284 ²⁸⁶Ex 18:21;
1:285 ²⁸⁷Ex 18:21;
1:286 ²⁸⁸Ex 18:21;
1:287 ²⁸⁹Ex 18:21;
1:288 ²⁹⁰Ex 18:21;
1:289 ²⁹¹Ex 18:21;
1:290 ²⁹²Ex 18:21;
1:291 ²⁹³Ex 18:21;
1:292 ²⁹⁴Ex 18:21;
1:293 ²⁹⁵Ex 18:21;
1:294 ²⁹⁶Ex 18:21;
1:295 ²⁹⁷Ex 18:21;
1:296 ²⁹⁸Ex 18:21;
1:297 ²⁹⁹Ex 18:21;
1:298 ³⁰⁰Ex 18:21;
1:299 ³⁰¹Ex 18:21;
1:300 ³⁰²Ex 18:21;
1:301 ³⁰³Ex 18:21;
1:302 ³⁰⁴Ex 18:21;
1:303 ³⁰⁵Ex 18:21;
1:304 ³⁰⁶Ex 18:21;
1:305 ³⁰⁷Ex 18:21;
1:306 ³⁰⁸Ex 18:21;
1:307 ³⁰⁹Ex 18:21;
1:308 ³¹⁰Ex 18:21;
1:309 ³¹¹Ex 18:21;
1:310 ³¹²Ex 18:21;
1:311 ³¹³Ex 18:21;
1:312 ³¹⁴Ex 18:21;
1:313 ³¹⁵Ex 18:21;
1:314 ³¹⁶Ex 18:21;
1:315 ³¹⁷Ex 18:21;
1:316 ³¹⁸Ex 18:21;
1:317 ³¹⁹Ex 18:21;
1:318 ³²⁰Ex 18:21;
1:319 ³²¹Ex 18:21;
1:320 ³²²Ex 18:21;
1:321 ³²³Ex 18:21;
1:322 ³²⁴Ex 18:21;
1:323 ³²⁵Ex 18:21;
1:324 ³²⁶Ex 18:21;
1:325 ³²⁷Ex 18:21;
1:326 ³²⁸Ex 18:21;
1:327 ³²⁹Ex 18:21;
1:328 ³³⁰Ex 18:21;
1:329 ³³¹Ex 18:21;
1:330 ³³²Ex 18:21;
1:331 ³³³Ex 18:21;
1:332 ³³⁴Ex 18:21;
1:333 ³³⁵Ex 18:21;
1:334 ³³⁶Ex 18:21;
1:335 ³³⁷Ex 18:21;
1:336 ³³⁸Ex 18:21;
1:337 ³³⁹Ex 18:21;
1:338 ³⁴⁰Ex 18:21;
1:339 ³⁴¹Ex 18:21;
1:340 ³⁴²Ex 18:21;
1:341 ³⁴³Ex 18:21;
1:342 ³⁴⁴Ex 18:21;
1:343 ³⁴⁵Ex 18:21;
1:344 ³⁴⁶Ex 18:21;
1:345 ³⁴⁷Ex 18:21;
1:346 ³⁴⁸Ex 18:21;
1:347 ³⁴⁹Ex 18:21;
1:348 ³⁵⁰Ex 18:21;
1:349 ³⁵¹Ex 18:21;
1:350 ³⁵²Ex 18:21;
1:351 ³⁵³Ex 18:21;
1:352 ³⁵⁴Ex 18:21;
1:353 ³⁵⁵Ex 18:21;
1:354 ³⁵⁶Ex 18:21;
1:355 ³⁵⁷Ex 18:21;
1:356 ³⁵⁸Ex 18:21;
1:357 ³⁵⁹Ex 18:21;
1:358 ³⁶⁰Ex 18:21;
1:359 ³⁶¹Ex 18:21;
1:360 ³⁶²Ex 18:21;
1:361 ³⁶³Ex 18:21;
1:362 ³⁶⁴Ex 18:21;
1:363 ³⁶⁵Ex 18:21;
1:364 ³⁶⁶Ex 18:21;
1:365 ³⁶⁷Ex 18:21;
1:366 ³⁶⁸Ex 18:21;
1:367 ³⁶⁹Ex 18:21;
1:368 ³⁷⁰Ex 18:21;
1:369 ³⁷¹Ex 18:21;
1:370 ³⁷²Ex 18:21;
1:371 ³⁷³Ex 18:21;
1:372 ³⁷⁴Ex 18:21;
1:373 ³⁷⁵Ex 18:21;
1:374 ³⁷⁶Ex 18:21;
1:375 ³⁷⁷Ex 18:21;
1:376 ³⁷⁸Ex 18:21;
1:377 ³⁷⁹Ex 18:21;
1:378 ³⁸⁰Ex 18:21;
1:379 ³⁸¹Ex 18:21;
1:380 ³⁸²Ex 18:21;
1:381 ³⁸³Ex 18:21;
1:382 ³⁸⁴Ex 18:21;
1:383 ³⁸⁵Ex 18:21;
1:384 ³⁸⁶Ex 18:21;
1:385 ³⁸⁷Ex 18:21;
1:386 ³⁸⁸Ex 18:21;
1:387 ³⁸⁹Ex 18:21;
1:388 ³⁹⁰Ex 18:21;
1:389 ³⁹¹Ex 18:21;
1:390 ³⁹²Ex 18:21;
1:391 ³⁹³Ex 18:21;
1:392 ³⁹⁴Ex 18:21;
1:393 ³⁹⁵Ex 18:21;
1:394 ³⁹⁶Ex 18:21;
1:395 ³⁹⁷Ex 18:21;
1:396 ³⁹⁸Ex 18:21;
1:397 ³⁹⁹Ex 18:21;
1:398 ⁴⁰⁰Ex 18:21;
1:399 ⁴⁰¹Ex 18:21;
1:400 ⁴⁰²Ex 18:21;
1:401 ⁴⁰³Ex 18:21;
1:402 ⁴⁰⁴Ex 18:21;
1:403 ⁴⁰⁵Ex 18:21;
1:404 ⁴⁰⁶Ex 18:21;
1:405 ⁴⁰⁷Ex 18:21;
1:406 ⁴⁰⁸Ex 18:21;
1:407 ⁴⁰⁹Ex 18:21;
1:408 ⁴¹⁰Ex 18:21;
1:409 ⁴¹¹Ex 18:21;
1:410 ⁴¹²Ex 18:21;
1:411 ⁴¹³Ex 18:21;
1:412 ⁴¹⁴Ex 18:21;
1:413 ⁴¹⁵Ex 18:21;
1:414 ⁴¹⁶Ex 18:21;
1:415 ⁴¹⁷Ex 18:21;
1:416 ⁴¹⁸Ex 18:21;
1:417 ⁴¹⁹Ex 18:21;
1:418 ⁴²⁰Ex 18:21;
1:419 ⁴²¹Ex 18:21;
1:420 ⁴²²Ex 18:21;
1:421 ⁴²³Ex 18:21;
1:422 ⁴²⁴Ex 18:21;
1:423 ⁴²⁵Ex 18:21;
1:424 ⁴²⁶Ex 18:21;
1:425 ⁴²⁷Ex 18:21;
1:426 ⁴²⁸Ex 18:21;
1:427 ⁴²⁹Ex 1

RIZORSI SUPPLIMENTARI

Beyond GDP

Minimum essential budget for a Decent
Living – 2020

Mini MEBDL 2022 (Minimum
Essential Budget for a Decent
Living)

Economy of Francesco

Pope Francis' 9 commandments for
a just economy

7. IX-XOGĦOL

F'dan l-episodju nitkellmu dwar id-dinja tax-xogħol u l-bidliet il-kbar li rajna f'dan il-qasam f'dawn l-aħħar snin. Ix-xogħol minn dejjem kien qasam li ngħata importanza kbira fit-Tagħlim Soċjali tal-Knisja, b'mod speċjali fejn jidhlu d-drittijiet tal-ħaddiema u r-rwol tal-unions.

7.1 TFITTXIJA

“Žagħżuġħ mhux dejjem għandu l-possibilità li jiddeċiedi hu għalxiex jiddedika l-isforzi tiegħu, f’liema ħidmiet għandu juża l-enerġiji u l-ħila tiegħu ta’ innovazzjoni. Għax, lil hemm mix-xewqat tagħna u lil hemm sew mill-ħiliet tagħna u mid-dixxerniment li nistgħu nagħmlu, hemm il-limiti iebsa tar-realtà.

Minnu li ma tistax tgħix bla ma taħdem u li xi drabi jkollok tikkuntenta b’dak li ssib, imma qatt terġa’ lura mill-ħolm tiegħek, qatt tidfen għalkollox vokazzjoni, qatt tgħodd ruħek b’mirbuħ. Ibqa’ dejjem fittex, tal-inqas, modi parzjali jew imperfetti kif tgħix dak li fid-dixxerniment tiegħek tkun għaraft bħala l-vokazzjoni awtentika tiegħek.” (Christus Vivit; 272)

RIFLESSJONI

Ġieli ħassejtek f'din is-sitwazzjoni ta' tfittxija għax-xogħol/għall-missjoni ideali f'ħajtek? Jew lest tikkuntenta ruġek b'dak li jiġi?

Fl-opinjoni tiegħek, x'inhu dak li jagħmel xogħol 'tajjeb'?

7.2 PAGA ĠUSTA

“Biex ikun hemm ġustizzja soċjali f’ħafna partijiet tad-dinja, [...] dejjem huma meħtieġa movimenti ġodda ta’ solidarjetà tal-ħaddiema u mal-ħaddiema. Jeħtieġ ikun hemm din is-solidarjetà kull fejn id-dinjità tal-bniedem li jaħdem titbaxxa fis-soċjetà, fejn il-ħaddiema jiġu sfruttati, u fejn hemm oqsma dejjem iktar jikbru ta’ faqar u ta’ ġuħ ukoll.

Il-Knisja hi impenjata bil-qawwa kollha f’din il-ħaġa għaliex tħoss li din hi l-missjoni tagħha, dan hu l-qadi tagħha, u prova tal-fedeltà tagħha lejn Kristu, biex tkun tassew ‘il-Knisja tal-fqar’. U l-‘fqar’ huma ta’ ħafna suriet – issibhom kullimkien u f’kull żmien; kemm-il darba huma konsegwenza ta’ ksur tad-dinjità tax-xogħol tal-bniedem, jew għaliex m’hemmx wisq opportunitajiet għax-xogħol minħabba l-flaġell tal-qagħad, jew għaliex ftit hu stmat ix-xogħol u d-drittijiet li jiġu minnu, speċjalment il-ħlas ta’ paga ġusta u s-sigurtà personali tal-ħaddiem u tal-familja tiegħu.” (Laborem Exercens; 8)

RIFLESSJONI

Ġieli smajt b'realtajiet ta' ħaddiema li mhumienx qed jithallsu paga ġusta? X'inhuma l-konsegwenzi ta' din l-ingustizzja?

X'nistgħu nagħmlu bħala komunitajiet Insara biex il-ħaddiema ma jibqgħux jiġu sfruttati?

7.3 XBIEHA T'ALLA

“M’aħniex nagħtu kas biżżejjed tal-fatt li x-xogħol huwa komponent essenzjali fil-ħajja tal-bniedem, u anke fil-mixja tal-qdusija. Ix-xogħol ma jservix biss biex ikollna s-sosteniment ġust; huwa wkoll il-post li fih nesprimu lilna nfusna, inħossuna utli, u nitgħallmu l-lezzjoni l-kbira tal-konkretezza, li tgħin lill-ħajja spiritwali biex ma ssirx spiritwaliżmu.

Imma b’xorti ħażina x-xogħol spiss jisfa ostaġġ tal-ingustizzja soċjali u, iktar milli jkun mezz ta’ umanizzazzjoni, isir periferija eżistenzjali. Tant drabi nistaqsi lili nnifsi: b’liema spirtu aħna nagħmlu x-xogħol tagħna ta’ kuljum? Kif qed naffrontaw it-taħbit?

Qed naraw il-ħidma tagħna marbuta biss mad-destin tagħna nfusna jew anke mad-destin tal-oħrajn? Fil-fatt, ix-xogħol hu mod kif nesprimu l-personalità tagħna, limin-naturata għaħire lazzjonali. Ix-xogħol hu wkoll mod kif nesprimu l-kreattività tagħna; kull wieħed jagħmel ix-xogħol bil-mod tiegħu, bl-istil tiegħu; l-istess xogħol imma bi stil differenti.” (Udjenza Ġenerali tal-Papa Françisku, 2022)

RIFLESSJONI

Liema huma dawk is-sitwazzjonijiet fid-dinja tax-xogħol li fil-fehma tiegħek ma jirrispettawx id-dinjità tal-bniedem, maħluq xbieha t'Alla?

“Ix-xogħol huwa komponent essenzjali [...] fil-mixja tal-qdusija”. B’liema mod taħseb li dan hu minnu?

Xi wħud għandhom it-tendenza li jigglorifikaw il-ħajja impenjattiva u forsi jħossuhom ħatja jekk ma jaħdmux iktar milli hemm bżonn. X’nista’ nagħmel biex nagħti l-ħin tal-mistrieħ, li fil-Bibbja jsib post ċentrali fil-kunċett tax-Shabbat, il-valur li ħaqqu?

LECTIO DIVINA

Isaija 58:3-7

Għaliex somna u int ma ħaristx, għakkisna ruġna u int ma ntbaħtx?' Araw, f'jum is-sawm tagħkom tagħmlu li tridu, u tgħakksu lill-ħaddiem tagħkom. Araw, issumu bil-kwestjonijiet u l-ġlied u tidorbu bil-ponn bla ħaqq. Jekk issumu kif qegħdin issumu issa, leħinkom ma jinstamax fl-għoli. Jaqaw jien jogħġobni sawm bħal dan, jum biex bniedem jgħakkes lilu nnifsu? Biex ibaxxi rasu bħas-simar, u jimtedd fuq ix-xkora u r-rmied?

Tgħidlu int dan sawm, jum jogħġob lill-Mulej? Jaqaw mhux dan is-sawm li jiena rrid, jġigifieri, li tħoll l-irbit tal-ħażen u tqacċat ix-xkiel tal-madmad, li tibgħat ħielsa l-maħqurin, u tkisser kull madmad? Mhux li taqsam ħobżok ma' min hu bil-ġuġ, u ddaħħal f'darek lill-imsejken bla saqaf? Mhux li tlibbes lil min tara għarwien, u n-nies ta' darek ma tinsihomx?

RIZORSI SUPPLIMENTARI

In-work poverty in Malta

Jitilfu ħajjithom waqt li jippruvaw
jaqilgħu l-ħobża ta' kuljum

Shaping the future of work

A dignified life through work

The dignity of work and
the rights of workers

[illegible]

8. IL-PAĊI

F'dan l-aħħar episodju nħarsu lura lejn it-temi kollha li ġew diskussi matul din is-serje. Issir stedina għal azzjonijiet konkreti fuq livell individwali u bħala komunitajiet. Niddiskutu wkoll ir-rwol tal-politika u l-involviment tan-Nisrani f'dan il-qasam tant importanti biex jiddetermina t-tip ta' soċjetà li rridu nibnu u l-promozzjoni tal-paċi u l-ġustizzja soċjali.

8.1 KONVERŻJONI

“Il-konverżjoni Nisranija titlob minna li nikkunsidraw mill-ġdid speċjalment dak kollu li jolqot l-ordni soċjali u t-tiftix tal-ġid komuni. B'konsegwenza ta' dan, hadd ma jista' jistenna minna li nillimitaw ir-religjon għall-intimità sigrieta ta' bejn il-persuni, mingħajr ebda influwenza fuq il-ħajja soċjali u nazzjonali, mingħajr ma nagħtu kas tas-saħħa tal-istituzzjonijiet tas-soċjetà ċivili, mingħajr ma nesprimu ruħna fuq il-ġrajjet li jinteressaw liċ-ċittadini.

Min se jindenja jagħlaq f'tempju u jsikket il-messaġġ ta' San Franġisk t'Assisi u tal-Beata Tereża ta' Kalkutta? Kieku huma ma kinux jaċċettaw. Fidi awtentika – li qatt ma tfittex il-kumdità jew hi individwalista – timplika dejjem xewqa profonda li nibdlu d-dinja, li nittrażmettu l-valuri, li nħallu xi ħaġa aħjar warajna fid-dinja.” (Evangelii Gaudium; 182-183)

RIFLESSJONI

Biex “nibdlu d-dinja”, irridu nibdew billi nwettqu bidliet f’ħajjitna. Jekk konverżjoni tfisser bidla fid-direzzjoni, f’liema qasam ta’ ħajtek tħoss il-bżonn li tbiddel id-direzzjoni? Għaliex?

Ħafna drabi, din il-bidla mhijiex faċli. X’sagrifiċċju lest li tagħmel biex ma taqtax qalbek mal-ewwel reżistenza f’dan l-isforz kollettiv biex inħallu d-dinja aħjar milli sibniha?

8.2 IL-POLITIKA

“Nitlob lil Alla li jiżdied l-għadd ta’ politiċi li għandhom il-ħila jidħlu fi djalogu awtentiku li jfittex b’mod effikaċi li jfejjaq l-għeruq profondi u mhux biss id-dehra tal-ħażen tad-dinja tagħna! Il-politika, għalkemm spiss ikkritikata, hi vokazzjoni l-iktar għolja; hi waħda mix-xejriet l-iktar prezzjużi ta’ mħabba, għax tfittex il-ġid komuni.

Hemm bżonn nikkonvinċu ruħna li l-imħabba ‘hi l-bidu mhux biss tar-relazzjonijiet iż-żgħar: ir-rapporti bejn il-ħbieb, dawk familjari, dawk fi grupp ċkejken; imma wkoll tar-relazzjonijiet il-kbar: ir-rapporti soċjali, ekonomiċi, politiċi’. Nitlob lill-Mulej li jagħtina iżjed politiċi li tabilhaqq għandhom għal qalbhom is-soċjetà, il-poplu, il-ħajja tal-foqra! Hu indispensabbli li dawk li jiggvernaw u li għandhom is-saħħa finanzjarja jgħollu ħarsithom u jwessgħu l-perspettiva tagħhom, li jagħmlu mod li jkun hemm xogħol dinjituż, edukazzjoni, u servizz tas-saħħa għaċ-ċittadini kollha.” (Evangelii Gaudium; 205)

RIFLESSJONI

F'kuntest fejn ħafna jikkunsidraw il-politika bħala xi
ħaġa 'maħmuġa', l-aħħar Papiet saħqu li l-politika
mgħixa kif suppost hija waħda mill-ogħla forom ta'
karità. Taqbel ma' dan?

Fejn tidhol il-politika, tippreferi toqgħod issegwi
f'gallarija? Għaliex? Hemm xi biżgħat li jżommuk
lura?

Bħala Nisrani, lest li tagħti l-kontribut tiegħek fil-
qasam politiku? B'liema mod? U b'liema stil?

8.3 IL-LOGIKA TAL-PAČI

“Il-pači soċjali tirrikjedi xogħol iebes, xogħol tas-sengħa. Bi ftit għaqal u riżorsi jkun eħfef li żżomm taħt kontroll il-libertajiet u d-differenzi. Imma din il-pači tkun waħda tal-qoxra u dgħajfa, mhux frott kultura tal-laqqgħa li tweżinha. Li nintegraw ir-realtajiet differenti hi ħaġa wisq itqal u tieġu ż-żmien, imma hija l-garanzija ta’ pači vera u soda.

Dan ma jinkisibx billi jingħaqdu flimkien biss il-puri [...]. U lanqas jikkonsisti f’pači li titwieled billi nsikktu l-karbiet soċjali [...] Dak li jiswa hu li nibdew proċess ta’ laqqgħa, proċessi li jistgħu jibnu poplu li jaf jiġbor flimkien id-differenzi. Ejjew narmaw lil uliedna bl-armi tad-djalogu! Ngħallmuhom il-battalja t-tajba tal-laqqgħa!” (Fratelli Tutti; 217)

RIFLESSJONI

Fil-ħajja tiegħek, b'liema mod konkret tista' tidhol għax-'xogħol iebes' ta' dawk li jibnu l-paċi?

Kemm temmen fl-effettività tal-"armi tad-djalogu" biex nibnu dik il-paċi vera li ma tikkonsistix f'paċi superficiali li tevita l-kunflitt billi żżomm lin-nies 'il bogħod kemm jista' jkun minn xulxin?

Nista' nidentifika attitudni f'ħajti li flok tibni l-kultura tal-laqqgħa, tibni l-ħitan bejnietna?

LECTIO DIVINA

Ġwanni 14:27-31a

Inħallilkom il-paċi, nagħtikom il-paċi tiegħi. Ma nagħtihilkomx kif tagħtiha d-dinja. Tħallux lil qlubkom jithawdu u lanqas jitbeżżgħu. Smajtu li għedtilkom, Sejjer u nerga' niġi għandkom. Kieku ħabbejtuni, kontu tifierħu li sejjer għand il-Missier, għax il-Missier akbar+ minni.

Għalhekk għedtilkom issa, qabel ma jiġri, sabiex meta jiġri, temmnu. M'iniex se nitkellem wisq iktar magħkom, għax ġej il-ħakkiem tad-dinja. Hu m'għandu ebda setgħa fuqi, imma, sabiex id-dinja tkun taf li jien inħobb lill-Missier, saħansitra bħalma ordnali l-Missier, hekk qed nagħmel. Qumu, ejjew nitilqu minn hawnhekk.

RIZORSI SUPPLIMENTARI

Yahad

Is a world without violent conflict really possible?

Peacemaking: A Christian vocation

“No” is not enough. Reflections on a lifetime of resistance

APPENDIĠI

GWIDA ĠENERALI GĦAL-LECTIO DIVINA

Preparamenti qabel il-laqqgħa:

- Idealment, il-persuna li ħa tmexxi l-Lectio Divina tkun diġà għamlet mument ta' talb bis-silta, qabel il-laqqgħa.

Riżorsi meħtieġa:

- Silta mill-Bibbja magħżula qabel il-laqqgħa. Ara wkoll li kull parteċipant ikollu Bibbja jew kopja tas-silta li se tintuża.
- Idealment, għandu jkollhom ukoll xi ħaġa fuq xiex jiktbu r-riflessjonijiet tagħhom, bħal ġurnal tat-talb jew karta.

Qabel ma jibda l-ħin ta' talb, spjega lill-parteċipanti l-proċess tal-Lectio Divina (assigurahom li mhix talba kkumplikata, avolja għandha isem Latin):

- It-terminu Lectio Divina jirreferi għall-qari tal-Kelma t'Alla. Dan l-eżerċizzju ma jfissirx biss il-qari tal-Bibbja. Ifisser ukoll li wieħed jimmedita s-silta mill-Kelma t'Alla, jitlob permezz tagħha, u jikkontemplaha, b'tali mod li jħalliha taħdem fih.
- Spjega l-erba' passi tal-proċess.
- Spjega li l-punt hu li niskopru iktar min hu Alla u dak li jrid jgħidilna. Xi kultant, dan isir b'mod ċar. Drabi oħra, jaf tħossok li tlabt għalxejn. Il-ħin m'Alla qatt mhu moħli, anke jekk ma tħossx li kien produttiv.

Innota ftit x'inhi l-burdata tal-grupp. Ara jekk tistax tagħmel xi ħaġa biex tgħin lill-grupp jidhol fit-talba:

- F'xi gruppi jista' jkun li tgħin jekk ikun hemm xi mużika akustika għaddejja waqt li tinqara l-Iskrittura.
- Għal oħrajn, tkun iktar ta' ġid meta din it-talba ssir b'mod każwali, b'hal konverżazzjoni bejn il-ħbieb. L-importanti hu li, waqt li għandna nersqu lejn l-Iskrittura b'rispett u reverenza, ma jiġix sfurzati ambjent li fih il-parteciċipanti jhossuhom skomdi.

1. Lectio (Aqra)

- Sib s-silta tal-Iskrittura li ħa tinqara.
- Aqra s-silta jew staqsi lil xi ħadd jaqraha bil-mod.
- Staqsi lill-parteciċipanti liema kelma jew frażi laqtithom. M'hemmx għalfejn ikun hemm raġuni.
- Stiedenhom jaqsmu dil-kelma/frażi mal-kumplament tal-grupp.

2. Meditatio (Aħseb)

- Qabel ma tinqara s-silta għat-tieni darba, stieden lill-parteciċipanti jqiegħdu lilhom infushom fix-xena. Staqsihom biex jaħsbu fuq fejn qegħdin, min hemm madwarhom, x'qed jaraw, jisimgħu, ixommu, u jhossu. Kif qed iħossuhom huma f'din l-istorja?
- Aqraw u/jew isimgħu s-silta għat-tieni darba.
- Agħti ftit ħin biex ikomplu jirriflett (u jekk iridu, jiktbu). Wara, stiedenhom jaqsmu ma' xulxin dak li immaginaw.

3. Oratio (Itlob)

- Qabel ma tinqara s-silta għat-tielet darba, staqsi l-mistoqsija: 'X'taħseb li qed jipprova jgħidlek Alla permezz ta' din is-silta?'
- Aqraw is-silta għat-tielet darba.
- Agħti ħin għar-riflessjoni.

4. Contemplatio (Ikkontempla)

Spjega li dawn l-aħħar ftit minuti huma opportunità biex jerġgħu jħarsu lejn dak li ħasbu u talbu dwaru matul dal-ħin. Huwa ħin ukoll biex jaħsbu dwar dak li ħa jieħdu magħhom minn dal-mument ta' talb. Forsi xi tagħlima, rivelazzjoni, jew punt ta' azzjoni.

- Aqraw is-silta għar-raba' u l-aħħar darba.
- Stieden lill-partecipanti jaqsmu ma' xulxin x'inhu dak li ħadu minn dal-ħin ta' talb.
- Agħlqu dal-ħin ta' talb billi tgħidu l-Glorja.

